

ЭЪТИБОР ОХУНОВА

**ДИЛ МАХЗАНИ
ИЧРА...**

(Шеърлар)

*Чулпон номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент — 2004*

84(59)6-5 ўзб. адаб. асарлари.
- Шеърлар

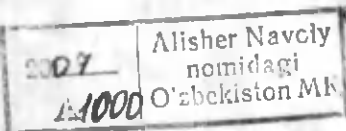
Ю 32916
2

Таниқли шоира ва адиба Эътибор Охунованинг ижоди кенг китоб-хонларга яқин таниш. Шоиранинг маънавият, қадриятларимиз, аёл назокати, муҳаббати, инсонийлик мавзуларидаги бадихаларининг тарбиявий аҳамияти беқиёсдир.

Ушбу мўъжаз тўплам асосан янги шеърлардан тузилган. Ранг-баранг мавзудаги шеърларнинг кўпи меҳр, муҳаббат, баҳор, инсонийлик, аёл тавсифидадир.

© Эътибор Охунова, 2004.

© Чўлпон номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2004.

Шеърим,
Соғинаман сени, меҳримни шўкиб,
Севишимни сенига айтаман.
Қувончлардан ўсиб, ҳасратлардан ўқиб,
Синиммоққа сенига қайтаман.

Ўтира олмасам дилимдаги ўғини,
Шалпинганим ўзини паноҳим.
Оромим ўтирлаб олган гулруҳни,
Сенига сўзламасам — гуноҳ бу.

СЎЗБОШИ ЎРНИДА

Инсон юраги керагида гул, керагида шамширдир. Дунё инсон юрагидан бошланади. Юрак ҳеч нарсага бўйсунмайди. На қиличга, на буйруққа, на ҳукмдорга. Икки олам сарзари ҳам, ҳукмдори ҳам унинг ўзи. Юрак буюрмайди, илтижолар қилади холос. У керагида майсалар куксида титраган шабнамга, керагида метин қояга айланади.

Бедор кўнгилнинг кўчалари гоҳо кенг, гоҳо тор, кўнгил қилга айланади гоҳи. Бундай чоғларда қалам соҳиби кўнгил гўшасига беркинганча зариф хаёлларга ғарқ бўлур...

Инсон юраги бепосн музофот, мамлакатга тенг. Бу мамлакатда гўзаллик, муҳаббат, нафрат, қабоҳат, эзгулик яшайди. Уни гоҳ туғёнлар чарчатади, қиймалайди. Ғурбатлар нуратади.

Уни умид, ишонч авайлайди. Муҳаббат бошларини силайди, овутади. Унда гоҳ шам йилтирайди, гоҳ зимистон чодирини ёяди. Юракнинг ўз қуёши бор, у порлаб чиқади, ботади ҳам.

Кўнгил кенг, бепосн музофот. У дунёларни сигдиради, олам дардига жой беради ўзидан. Лекин баъзан дардли кўнгил ўзига жой тополмайди.

Каъба — бутун дунёнинг қибласидир. Кўнгил каъбаси эса — юракдир. Кўнгил тошдан қаттиқ, гулдан нозик.

Тилга кирсин момоларнинг ут байти,

Осмон заминига севгисин айтсин.

Бир сўз — дилни бир асрга улғайтсин,

Кўнгил ўссин, кўнгилдан меҳр қайтиб.

Шеър — бу фарзанд. Шеър — бу дард. Фарзанднинг яхши-ёмони йўқ. Дарднинг ҳам. Ҳар бир шеърнинг туғилиши қалам соҳибининг дилидан энг азиз ҳисларнинг қоғозга тўкилиши, унинг юрагидан кўчкинларнинг кўчиши, сочларига яна бир укпар оқ толанинг қўниши демак. Баъзан юрагимга меҳмон бўлган мўътабар туйғулар, азиз хотираларга сажда айлаб, маҳзуна сатрларни қоралагум.

Аслида бу маҳзуналик эмас, кўнгилнинг буюргани, унинг дил-хоҳ салтанати ичра ёлғиз, хаёлларга ғарқ бўлган султон дилнинг ўз соҳибига деганлари. Маҳзун сатрларим менинг забунлигим эмас, мағрурлигимдир.

*Сиз дағал суз айтманг, юрагим зорли,
Мисқол озорни ҳам бўлмайди ортиб.
Билмам, андуҳларнинг поёни борми?
Билмам, дард юкини бўларми тортиб.*

*Билмам, бу дил маҳзуналик айлаб,
Қутиларми дарднинг сапроларидан.
Бу юрак бир чимдим нурга зор чайла,
Адашмиш туғённинг саҳроларида.*

Кўнгил дегани бир умр меҳрга зордир. Ана шу меҳрдан баҳралар олган сонияларда у бахтиёрдир, дилшооддир. Кўнгил озор топган кун забундир, хундир.

Юрагимда ҳали айтилмаган аллалар, ўланлар, кўҳна бу дунёнинг бошини силагувчи тилаклар, умидлар, орзулар улғаймоқда. Бунинг учун оромлар керак, осойишталик, хотиржамликлар даркор. Дунёнинг тинчлиги – кўнгилнинг тинчлигидир.

Борини, баҳорини, зарини фарзандларига бағишлаб, тўлқинларга ёлвориб, қояларга бош уриб, Тангрига илтижолар айлаб фарзандларига ором, осойишталик сўраб бир умрни яшаб ўтган онанинг юрагини ҳамиша ҳам тинглай оламизми, англай оламизми? Бу юракда нелар борлигини, унга ҳам имдод қўллари кераклигини ҳамиша ҳам ёдимизда тутамизми? Биз кўпинча оналар қошида, инсон юраги қошида қарздор бўлиб қолаверамиз.

Муаллиф

ҒУНЧАГА ТЕРМУЛДИМ...

Ғунчага термулдим... ул хандон бўлди,
Дилимдан ранг олиб, минг чандон бўлди,
Сарин еллар боғда саргардон бўлди,
Ғулнинг сувратини чиза олмадим.

Ғулларнинг кўзида шудринг — ёш кўрдим,
Майсалар юзида биллур қош кўрдим,
Ойнинг баркашини нурдан чош кўрдим,
Шудринг сувратини чиза олмадим.

Осмонда тулпорин ўйнар гулдирак,
Маъюсина титрай бошлайди терак,
Лаҳзалар учарлар... учар чирпирак,
Вақтнинг сувратини чиза олмадим.

Пойимга тушалмиш қорнинг уюми,
Бошимда увиллар қорнинг қуюни,
Қаҳратон... увишган кўнгил уйининг
Маҳзун сувратини чиза олмадим.

Боғлардан тало-туп айлаб ел ўтди,
Бир зумда дарёлар тошди, сел ўтди,
Ғул ўтди, нур ўтди, гаримсся ўтди,
Умрнинг сувратин чиза олмадим.

* * *

Дунё дуннинг ўнг қўлида мудом нон турар,
Дунё дуннинг сўнг қўлида мудом шон турар.
Иккисининг йўлида бир ҳакам — иймон турар.
Шон дея азиз ноннинг уволидан қўрқаман.

Ғоҳи бсҳишт, ғоҳ ёбон, саҳролардан ўтарман,
Шодлик гулобин ичиб, ғурбат заҳрин ютарман,
Кеча-кундуз бағрига барин иншо этарман,
Йўл сўнгининг саволи-жавобидан қўрқаман.

Дўстларим бисёр доим тўкин, бардамлигимда,
Тахти-равоним баланд, гулгун, там-тамлигимда,
Озор захридин забун, дардга ҳамдамлигимда,
Ёри-биродарликнинг заволидан қўрқаман.

Фарзона дамларимда эслагай худолар ҳам,
Маҳзунаман... садақам олмагай гадолар ҳам,
Созласам дугор гирён, танбуру сатолар ҳам,
Юрагимнинг шўришли аҳволидан қўрқаман.

Ўқтамликни сўрарман шу қўҳна дунёлардан,
Нур, ёғдулар сўрарман шу азим дарёлардан,
Иқболимни сўрарман шу азиз маъволардан,
Орзудаман... сохта сўзнинг болидан қўрқаман.

Қўрқаман, ҳаёсини унутган гул юзлардан,
Туну-кун ботиш билмай балқиган юлдузлардан,
Ниқобларнинг остида кулиб турган кўзлардан,
Тангрисин унутганнынг аъмолидан қўрқаман.

Чумоли — у чумоли... қушмас, дарранда эмас,
Озор берма, капалак гулзор ичра бир нафас,
Ўқситма, гар тўгининг қисмати бўлса қафас,
Камситмоқлик гуноҳин залворидан қўрқаман.

Тангрим, дилим ғаддорнинг озоридан асрагин,
Қадр-қимматнинг сохта бозоридан асрагин,
Тало-тўплардан, инсон оҳ-зоридан асрагин,
Чарҳикажрафнинг ногоҳ шамолидан қўрқаман.

КИТОБЛАР МАҲЗАНИ

Шу маҳзанга бир умр айладим сажда,
Йўллари гоҳи равон... гоҳида каждай,
Мағриб, машриқларида... бўлдим гоҳ ҳажда,
Сиру синоати мўл бир дунё кўрдим.

Шундай бир салтанат... ҳикмат девор, тоши,
Шундайин самодир... ботмас ойи, қуёши,
Шундайин бир булоғ... илму фасоҳат чошдир,
Жавоҳирлар лиммо-лим бир дарё кўрдим.

Бўдим зоти киромларнинг ҳузурида,
Сабоқ олдим Ҳайём, Бедил, Фузулийдан,
Хаёлларим толди Мозий, Муаззийда,
Ҳар ҳарфида ҳидоят, нур — зиё кўрдим.

Дунё кенг, дунё тор... фикр жангги бари,
Илм инсон юрагин нури, гавҳари,
Ул муроду мақсаднинг шоҳи, сарвари,
Бу даргоҳда кўп савобу сано кўрдим.

Кўрдим, кундаларда қотмиш қутлуг қонлар,
Зиндонлардан келмиш аччиқ оҳ-фиғонлар,
Дунё дуннинг ярмидир сири-ниҳонлар,
Бир ёгини чин, ўзгасин рўё кўрдим.

Кездим юлдузлари мил-мил кечаларда,
Нодирайи даврон ўтган кўчаларда,
Кўз ёш кўрдим гул юзида, гунчаларда,
Ашғор қатларида меҳригиё кўрдим.

Озурда жон зарифалар — момоларим,
Кўш, юлдуз кўрмай ўтган самоларим,
Дунё дариг этмай жабру-жафоларин
Армонлардан юрак-бағрин сиёҳ кўрдим.

Бу махзанда умр бўйи қолиб кетдим,
Гоҳи қувнаб, гоҳида тўлғониб кетдим,
Гоҳи тутаб, гоҳи буткул ёниб кетдим,
Дилим оташ, гоҳида сим-сиёҳ кўрдим.

Илми нужум китобини варақладим,
Ойдаё тўлишдим, кундай чарақладим,
Ўтмишимни, тарихимни ардоқладим,
Бунда нури Зуҳал, кўзга тўтиё кўрдим.

Дунё кўҳна... мўлдири унинг ҳикояси,
Тополмадим ибтидосин, ниҳоясин,
Самоларни ўпиб турар тоғ қояси,
Буюклик пойида ўзни гиёҳ кўрдим.

Шу махзанда кўрдим дунё чексизлигин,
Даҳри ҳикмат теран, тубсиз денгизлигин,
Боболарим кўқда ёрут юлдузлигин,
Мунаввар бир олам тўла кимё кўрдим.

Дардли келди... дардини тингламадингиз,
 Хафта дилнинг гардини англамадингиз,
 Юрагин тубларига хуб алам-ангиз
 Кўнган бир гўбор эди... зангга айланди.

Дард ила борган ул ғам ила қайтди,
 Юракда бамисли шом била қайтди.
 Афсус ила қайтди, дашном била қайтди,
 Учкун эди ути... катта гулҳанга айланди.

Умиди бирга эди... ҳамроҳ бўлиб қайтди армон,
 Сиз турган ул қояга стмади ҳеч нарвон.
 Дунё ҳадсиз йўл дерлар... сиз ўткинчи карвон,
 Дил-дардни яширгувчи бир Ватанга айланди.

КЕЛ МЕҲР, КЕЛГИЛ ҚОШИМГА

Кел меҳр, келгил қошимга, кулбам мунаввар айлагил,
 Мискининг султон этгил, сўнг суманбар айлагил,
 Дилдаги пайҳонимни гулзор айла, сайҳонимни тоғ,
 Қаҳратон маҳв ўлсин, гулни бошимга чамбар айлагил.

Кел меҳр, сенсиз бу йўллар сўнгсиз довонга айланур,
 Келмасанг, дўстим — рақибга, яхши — ёмонга айланур.
 Тошлари ёлғон савдолардан қотгай бошимиз,
 Чин гариб қолгай, бу олам бари гумонга айланур.

Кел меҳр, келсанг увишган боғларга наврўзлар келар,
 Хуш каломни билмаган тилларга байт, сўзлар келар.
 Бир-бирин сўз тоши бирлан ўлдирмагайлар то бакай,
 Сен — ҳидоят келсанг, ёруғ юзлар, нуфузлар келар.

Сен меҳр, лутф айла, боғла Мағрибни Машриқлар билан,
 Юртимиз обод бўлгай дўстона ташрифлар билан.
 Бепосн бу олам ичра тенгги йўқ бу салтанат...
 Энди дунёлар қизиққай ҳазрат Машраблар билан.

Кел меҳр, нури-чирогим, соғинур маъсумалар,
 Тошга жон киргай, баёзга айланур манзумалар.
 Жилгалар дарё бўлурлар, кулбалар даҳри фалак,
 Сен — нажот остонаси... пойинг ўпар маҳқумалар.

Кел меҳр, узлатга кетсин... кин, қабоҳат, риндалар,
Нур-зиё кўрғай синиққан, ранги заҳил зиндалар.
Сен ҳасад дунёсини ёндир меҳр, машғал бўлиб,
Бир-бирини севсин, тавалло айласин бу бандалар.

* * *

Шукроналар айтай, айтай санолар,
Турна карвонига тўлмиш самолар,
Умри фарзоналар, азиз момолар,
Баҳор, гуллар... Сизга тўсна бўлсин.

Сочимизга зебдир тол баргаклари,
Майналар чўп таширлар сергакланиб.
Ям-яшил майсаларга йўргакланиб,
Уйғонувчи боғлар гулхона бўлсин.

Армонларим қулар тубсиз жарларга,
Юрагим жой бермас энди зорларга.
Қаландар қушларга, гул, гулзорларга,
Ташна умидларим мастона бўлсин.

Фунчалар лабини очар хандага,
Сулувлар ўт қалар қўш чирмандага,
Баҳорга зори-зор мендек бандага,
Дугорин созлашга баҳона бўлсин.

Тоғларнинг пойида лола ахтариб,
Ўқидим чашманинг севги дафтارين.
Нозик сибизғаси сўзлар дардларин,
Тугёнларим унга ҳамхона бўлсин.

Турналар самога ёзар хатини,
Иншосини, баҳор тариқатини.
Само тўқар обини-раҳматини,
Дегай: Барокат қут шоҳона бўлсин.

Ялпизлар безабди анҳор лабини,
Бўтана сувларга дер матлабини,
Ошиқлар маъшукқа очса қалбини,
Майли, ишқ асрори пинҳона бўлсин.

Турна қанотида келади баҳор,
Булбул баётида келади баҳор,
Уни кутиб яшариб кетдик биз алҳол,
Қутлуғ диёримиз тўйхона бўлсин.

НАВРЎЗИМ, ОРЗУМНИНГ ЁРУФ ЮЛДУЗИ

Қаро киприкларим майсаларинг ўпсин,
Соғинчларим кезсин жилғаларинг излаб.
Баҳор гуллар сепган самолардай кўксим,
Бағримга босайин тиконларинг сизлаб,
Наврўзим, пойингга тиз чўкай ўзим.
Сени кўмсайвериб, афсоналар айтиб,
Куйлайвериб бўлдим мен дарвешона.
Гўдак муҳаббатим ўзимдаин улғайди,
Тавоф айлай, гулларга махзан кошонам,
Наврўзим, орзумнинг ёруғ юлдузи.
Турналар самога ёзар иншолар,
Жилғалар созлайдир хушқуй найини.
Хушхон қушлар — ҳофизлар, дилқушолар,
Шоҳу гадоларга сендек қойимни,
Шарафлаб тенг қилур кеча-кундузни.
Сен келдинг, тиконлар ҳам райҳонланди,
Булоқларнинг кўзи лиммо-лим ёшга.
Қир бағрида лола гулханлар ёнди,
Тоғлар яшил дурра ўради бошга
Сувратингни чизарлар сенинг, мунисам.
Боқсам, тоғ бағрида сен ўлтирибсан,
Май қуйиб лоланинг қадаҳларига.
Қоялар бағрида гул ундирибсан,
Нур йўғириб юлдуз садафларига,
Сувратинг чизарга сенинг — гул юзим —
Қилқаламим, рангин бўёгим йўқдир.
Тавсифингга йўқдир ўтли каломим...
Бу хил хижолатдин, бундайин юкдин,
Бошимни эгдиму афтодадир ҳолим,
Пойингга тиз чўқдим... шу шарҳи сўзим.

ЮРТ СОҒИНЧИ

Олис мамлакатларга қилинган сафарлардан сўнг...

Мовий денгизлар сўзлади эртагини,
Яйраганим бордир олтин ҳонузларда.
Лскин дилим кемиргани, ўртагани,
Чопони беқасам тарвуз полизларда...

Соғинибман, бол неъматин қишлоқларим,
Денгизларда улкан-улкан кемалари.
Миноралар самоларни турар ўпиб,
Юрагимни орзиқтирган нималари?
Нега дилим бунча зорли, бунча юпин?
Соғинибман, юлдуз тўкилган боғларим.
Лабларида лалдир, чохраси бўздайин,
Кўчаларда юрар қизлар — кашандалар...
Юзи ширмой, нигоҳлари юлдуздайин, —
Ўзбек сулувлари... дилим ўшаларда —
Соғинибман, дўсту ёрим, ўртоқларим.
Юртим,
Қайтаяпман... осмонингда ой куринди,
Пойингга тиз чўкай нури-ҳидоятим.
Ана, анҳор, тўлқин урган сой кўринди,
Қўй-қўзилар тўла қирлар иноятин —
Соғинибман, сайҳонларим, райҳонларим.
Юртим, тупроғингни ўпдим зорим айтиб,
Зор эмас бу... юракдаги борим айтиб.
Боғларингга насим каби қайтиб-қайтиб,
Келавергум, мастанангман, йўлим қайтиб
Кўзларимга сургум ўпиб гиёҳларинг.
Сенга суянаман тоғим, қоқилсам гар,
Сенга атаб тўқийдирман ёр-ёрларим,
Тиз чўксам гар, тавоф этсам, топинсам гар,
Соғинсам гар сенинг гулу баҳорларинг,
Кучсам агар сени, яйрар ардоғларим.
Соғинганман жилға, дарё, кўлмагингни,
Қиблагоҳим, зогларинг ҳам эъзозлайин.
Бир умрлик армоним, сен куйлаганим
Сенга ҳар бир ёниб ёзган баёзларим,
Онам ўзинг, кечиргувчи гуноҳларим.

ТУПРОҚ

Бир таёқни санчсангиз гар тупроққа,
У бир қуни айланади чинорга.
Бу қудратни йўйманг асло жумбоққа,
Бу саҳийлик ёрдир ҳикмати борга.
Тупроқ боғи — беҳишт меҳнат фаслида,
Боли — неъмат ҳадя айлар эл-юртга.

Она тупроқ армон бўлар аслида,
Уни топтаб ташлаб кетган манқуртга.
Девор, пештоқ, қаср демақдир тупроқ,
Истасангиз тиклайсиз минорларни.
Кечирмагай ҳаргиз, кутмагай муштоқ,
Ватанига бегона бсорларни.
Ул махзаннинг бағри тўла жавоҳир,
Оқу қора олтин, дуру кимёлар.
Тупроқ эмас, ҳар қатраси гавҳардир,
Оғушида асраб ётар дунёлар.
Тупроқ беркитгайдир кибру ҳавони
Манманликлар бағрида пинҳонадир.
Сийму-зарни... қабоҳатни, ёмонни,
Яширгувчи бир ҳоксор онадир.

ОНАЛИК

Ажаб ҳикматлари бор бу мунис оналикнинг,
Бу на санодин, ва на даъвоси доноликнинг.
Заминдай юки бордир, уфқлардай бағри кенг,
Уммондай тугёнлари бор бу ҳамхоналикнинг.

Она кўксига ёнган оловда ёнар ўзи,
Бедор чархи-кажрафнинг у тун-кун уйғоқ кўзи.
Безовта бу дунёнинг осойишин кўриқлаб,
Омонликдир бир умр унинг айтгувчи сўзи.

Титратганда юрагин ногаҳоний кўчкинлар,
Қароғларин бирма-бир ёндирса гар учқунлар,
Бир ўзи кўтаргай у бор азобнинг дарзини,
Тилақладир, дер: ўтиб кетгувсидир бу кунлар.

Оналик — бир мамлакат... меҳр мўл боғларида,
Алла, ўлан, муҳаббат ўсар ардоғларида.
Кўҳна эртақлар яшар, кўҳна бу салтанатда,
Қизлар — барчин, ўғлонлар — лочиндир тоғларида.

Фарзандларга бўлишар бахту тахт, иқболини,
Юз бўлакка бўлар у битта бутун нонини.
Дилининг туб-тубига яширар ҳасратларин,
Бахту иқбол, нон недир, тутар ширин жонини.

Она ўзи нурайди, суяб, алқаб зурёдин,
Кўз нурига ўрайди, умр сўрар дунёдин,

Ўзга бахтни танимас, тан олмагай бир умр,
Фарзанд камоли унга қимматроқ шамсу ойдин.

Она ўзи курайди бошига ёққан қорни,
Ўзи сннгади фақат барча ранжу озорни.
Борин, жону-жаҳонин фарзандларига тутиб,
Кутгани фақат меҳр, меҳр... меҳрға зорнинг.

* * *

Кўнглимни пора қилдим, жонимни қурбон айладим,
Ёнганим ошкор ўлди... кўз ёшим пинҳон айладим.
Ўчмасин деб нур — чирогинг, сўлмасин деб боғингда гул,
Кўзларим нуруни шаъм, бағрим қирмиз қон айладим.

Мен эдим кўнгли баҳор, равзайи гул ичраким.
Гул баҳор қўйнида мисли қаҳратонга учрадим.
Бепоен дунёлар ичра кулба янглиғ кичрайиб,
Қоядан нурдек тўкилдим, қалбимни сўзон айладим.

Бу азиз умрим ўтар, кўнглим соғинчларга кўмиб,
Минг куним ёшли қарогим, бир куним баъзўр кулиб.
Бир куним ўтгай чирогли, минг куним зулмат бўлиб,
Оҳ, ўзим асрашни билмай, умрим шабистон айладим.

Севгили дунёга боқдим, гоҳ ҳавас, гоҳ зорланиб,
Гоҳ тўниб, гоҳида-чи, тонглар каби оҳорланиб.
Боғимиз кездим, чамандан нур олиб, баҳорланиб,
Олис ул ҳижронларим шеър, гоҳи дoston айладим.

Сўлмади... сўлдирмадим бир гиёҳ, бир заррани,
Боғимиз гул ичра бўлди, соҳиби — мен сарғариб.
Кулбамиз нур ичра бўлди, соҳиби — кўнглим ғариб,
Мен сенга тоғ ўлдим, лек узим сайҳон айладим.

Тинмади алла, ўланлар... сўйладим эртақларим,
Улғаярлар лочину гул — навниҳол куртақларим.
Дафтару қоғозда ифшо дил сўзим — эрмақларим,
Мен умид боғин яратдим, янтоқни райҳон айладим.

Лаҳзалар йилларга тенг, мен кўнгил ичра аласт,
Аржуманд туйғуларим исён қилурлар бастма-баст.
Бу кўнгил кулбамнинг дарду жангларига қасдма-қасд,
Бу кўнгил даштини беҳишту гулистон айладим.

ИККИ ДЎСТ

Бири туғилди қасру айвонли бир боғ ичра,
Чўмилди биллур ҳовуз, чашмайи булоғ ичра.
Ҳаёт деган донишнинг синов-сабоғи ичра,
Тўзмади аламлардан, тотмади ҳеч бир озор.

Гар бисёр кошоналар она ер куррасида,
Дўсти туғилди пастқамгина бир кулбасида.
Ҳаётнинг не ҳикмати бор эди бу рамзда,
Икки дўст тенг туғилди... ёнма-ён бўлди мозор.

Бир маҳалла, бир мактаб... болалик ўтди бирга,
Бири бирини асраб, шукр айлаб тақдирга.
Ҳаёт лиммо-лим экан тийнат, синоат-сирга,
Улғайгач, ўзга булди... ўзга чойхона, гузар.

Бирига дил улашиб яшамоқ бўлди роҳат,
Шогирдларига устоз, меҳрибонлик беадад.
Тангри иқтидор берди, бу унга камолу бахт,
Элу юрт хизматига борин айлади нисор.

Бири болу пар ичра... саёҳат, кенг манзиллар,
Умидлари сийлару, орзулар бошин силар.
У бсхабар улғайди кўрмайин таназуллар,
Отаси суянчиғи, қувончи онаизор.

Ҳеч кимсага мурувват, эҳсонни кўрмай раво,
Эрта-ю кеч маишат... тинглади қушиқ, наво.
Умид кўзларин тикиб сарғайди азиз маъво,
Ўйламади, бир кун тугайди-ку бу бозор.

Ҳо-ю ҳавас ўсарди ҳар сония бўйма-бўй,
Улфатлар ҳам танлади борин ўртага қўйиб.
Ҳаёт — бу беназирдир, ҳар они бир катта тўй,
Ўйлар: умр — ғанимат, ҳар бир бекати бозор.

Чакалак сўқмоқларга тушди дўстининг йўли,
Тўзонлар олиб кетди боғидан ифор гулин.
Гоҳ нуради, гоҳ чўкди сўзонлардан тоғ кўнгли,
Кибор дўст йўқламади, бўлмади ҳеч ғамгузор.

Бўшамади зиёфат, анису аҳбоблардан,
Пойига тўшалгуси поёндоз зарбофлардан,
Оргмади тотли ҳаёт, қирмизи гулоблардан,
Фамли дўстга бормади, айлаб уни хоксор.

Тангри берди уларга ҳаёт деган бир ишқни,
Бирига берди меҳр, бирига аркон-кўшқни.
Куйлар икки оҳангда иккиси бир қўшиқни,
Иккисига икки хил дунё берди, дунёйи зор.

Поёнига ҳам етди умр... дунёйи соҳир,
Дерлар: Тангрим ҳамиша ишига чевар, моҳир.
Сўлим икки бешикка белаб иккисин охир,
Деди: Энди ўзгача тошу тарозулар бор.

Тошлар ботмасин дебми, бежон ул сўнгақларга,
Ўрадилар иккисин бегубор йўрғақларга.
Дўсту ёрлар кузатди тизилиб йўлакларга,
Иккисига бу ёруғ олам бўлгач тангу тор.

Бир тобутни фозилу фузалолар кўтарди,
Ўзгаси кибор елка — елкалардан ўтарди,
Икки омонат икки сўқмоқ бўйлаб кетарди...
Иккисига бир узлат, икки қабр турар зор.

Ул ҳилқатнинг тошлари оғир, йўллари душвор,
Бу тийратнинг юз мингта савол-жавоблари бор.
Унда на давлат ва на обрў-нуфузлар даркор,
Аларнинг бозори йўқ, қилмишларингдир бозор.

Икки дўст снма-ёнди мангулик маконида,
Нархи, баҳоси ҳам бир бу хилқат дўқонида.
Улушин кутиб ётар узлатнинг ўпқонида,
Ўзга-ўзгадир қисмат, ўзга роҳату, озор.

Баҳор... ҳеч ажратмади, бу — гул, бу-чи тикон деб,
Тоғу тошлар, сайҳонларга тўшади бирдайин сеп.
Оролади райҳонларни, тиконга ҳам берди зеб,
Сукунат оламин ҳам у айлади лозазор.

Йил ўтди... икки дўстнинг қабрин қилдим зиёрат,
Икки манзара қилди ақлу хушимни ғорат.
Англаганим: бу ерда пинҳонадир бир ҳикмат,
Бир мазор гул ичрадир, тиконзор ўзга мазор.

МАВСУМЛАР

БАҲОР

Дарахт гулдир
Думогимда ифори.
Кўкда чақин гулдирими,
Ё Гўрўглин тулпори.

Қиру адир, сайхонликда,
Келинчак сеп-андози . . .
Ҳатто тикон райҳонликдир,
Бўтана сув пардозли.

Байту газалдек туюлар,
Мусичанинг ку-куси.
Шаршаралардан қуюлар,
Қаҳқаҳаси, кулгуси.

Жилғалар ҳам чалар аста,
Нозик сибизғасини.
Соҳиллар тоққа ҳавасда,
Ўрар кўк дуррасини.

Қалдирғочлар — мейморчалар,
Қурар ошён — қасрлар.
Фунчаларми, туморчалар,
Гулчи — асаларилар.

Бу фаслда ҳайрат тўкин,
Тўкин қушлар сайроғи.
Қир лоладан гилам тўқиб,
Тикар қирмиз байроғин.

Бу фаслда тикилади,
Гуллардан уй, капалар.
Нур-ҳидоят тўкилади,
Гулга кўнса капалак.

Табассумли ҳур келинчак!
Юрагимни инжитма.
Фусунгарим, бир илинжим,
Қаламимни тинчитма.

ЁЗ

Боғ четида чархпалак айланади гирён билан,
Анҳор шарҳи рози билан, кўкси тўла тугён билан.
Икки мунис сирлашарми кўҳна, дониш дунё билан,
Офтоб қучоғида ёниб келганида сулув ёзим.

Боғ айлансам, анорларим ақиқ, мисли чўғ бўлибди,
Бутоғларда қушчаларим мунча сайроқ шўх бўлибди,
Гулзоримда капалаклар гул хўплаб гулруҳ бўлибди,
Мунавварлик оламида қулганида сарафрозим.

Ўргилайин, саратону жазиранг-да жонимдадир,
Шул оташлар албат менинг тоза, қайноқ қонимдадир.
Кўнглим шуқуҳларга тўлиб, қалам тутган онимдадир,
Орзуланай, ўзинг каби оловлансин шеър-баёзим!

Нски рангпар гўшаларни ёғдуларингга кўмурсан,
Боғ тўла ризқу рўзимиз — бол тўла биллур қилурсан.
Кулбайи аҳзон — дилимни шодумон гулгун қилурсан,
Жозибим, мафтунадирман, сен ўзинг дилнавозим.

КУЗ

Сарин еллар елпинади,
Бедор айлар тунларимни.
Беоромлик эпкинида
Отган маҳзун тонгларимнинг.
Садолари ҳазонларда...
Нигоҳларим мезонларда.

Оловларнинг рангларида,
Ёришади боғлар дуркун.
Тугёнларнинг чангалидан,
Омон ўтган дил тугунин.
Ечар тўкин куз мавсуми,
Мунча гўзал у маъсума.

Баркашларда турар кулиб,
Ёқут, лаълидек неъматлар.

Даҳри дунё тўлиб-тўлиб,
Сўзлар кузнинг ҳикматларин.
Ул донишманд... мен бир фақир,
Учраштирди бизни тақдир.

Таъзим, ҳикматлар махзани,
Остонанда эгарман бош...
Қутлай сени, қутла мени,
Кўксимда шукрона, бардош.
Нисор айлай кўз нуримни,
Тенгдошим, асра гурурим.

Сарин еллар елпиндилар,
Деди: — олгил қоғозингни.
Тугёнларнинг эпкиниси,
Бир-бир сўзлагил розингни.
Солгил рўмолингни бошга,
Нуронийлик фасли бошқа.

ҚИШ

Олисларга учар қушларим,
Қанотида ғазалим, байтим.
Куйга солиб хайру хушларин,
Хайрлашар ризолик айтиб.

Турналарим қачон қайтади,
Қачон қайтар ўгли сўзоним.
Қаҳратонлар сано айтади.
Куйлар қуюн ичра тўзони.

Соғинаман: ялпизлар излаб,
Салқин сувга юзим чайганим.
Само тўла гулми-юлдузлар,
Остидаги сўлим чайлани.

Излар эдим шерьга ҳижолар,
Радиф айлаб гули-настарни.
Саболарни сатримга жойлаб,
Билмас эдим не у хасталик.

Гуллар қани... ётар ястаниб,
Қор ўйини ерда, самода.
Бу фаслда мендек хастани,
Излаб қолса дўстлар мабодо.

Хаселларнинг кулбасидаман,
Кулаб соғинчларнинг чоҳига...
Қалам, қоғоз тўрвасида ҳам,
Машқлар зор гул сабоҳига.

Баҳорлар-ку келади қайтиб,
Қайтиб келар қушлар бегумон.
Табиатга альёрин айтиб,
Куйчинг пешвоз чиқарми омон.

Дунёи дун, баҳорни кутар,
Остонамда мендек бедоринг.
Гулларга зор куйчинг ҳам ўтар,
Унутмагил, онайи зорим.

НАҚҚОШ

Юрак қалами билан фусун яратгай наққош,
Наққошлар бу – энг ўтли нигоҳдир, балки кўз ёш.
Азиз туйғулар сингар ганж-кашталар қатига,
Сўнг замзамадир улар, сийнадир ишқ, ҳайрат чош.

Асрлардан асрга ўтгуси бу дастхатлар,
Бағрида дилшошликлар, қатларида хасратлар.
Сухайлдек нур ичра мангу яшайди наққош,
Тарих қаърида ухлар бебаҳо забаржаллар.

АКС-САДОЛИ КАРДИОГРАММА

Ҳар гал тинглаганимда юракнинг садосини,
Бу зариф, митти жоннинг ҳайқариқ, нидосини.
Шикаста хаселларнинг кўчасида аластман,
Тополмайин қиссин умримнинг фидосини.

Шифокорга сўзладим ҳаяжон, ҳайратимни:
Юрак не, сўраб унинг тийнати, сийратини.

Бунча Лайливаш, бунча сехрлидир овози,
Англатинг унинг сирли дунёсин қудратини.

У деди: Сўзлай Сизга бувимдан эшитганим,
Тинглаган ривоятим аллами, қўшиқдами,
Юрагимнинг чироғи, ўчмагин дегандилар,
Тсбратиб мени аста беланчак, бешиқдами.

Эмиш:

Юрак нидоларига жойлаб жони жисмини,
Ҳар урганида айтар экан «Оллоҳ» исмини...
У дарвешдек такрорлаб, коинотга солиб жар,
Англатаркан ҳаётнинг бир ҳикмат — тилсимини...

Энди билмоқчидирсиз, не дер экан шифокор:
Ҳаёт — бу азиз неъмат, болу пар, гоҳ жафокор.
Қўшиғи, йиғиси бор, бўрону довуллари,
Ҳаммасига юракнинг мстин бардоши даркор.

Пойингизда тушалмас мудом беҳишт, чаманлар,
Гоҳо тош ҳам отарлар рақиб отлиғ ёмонлар,
Гоҳо вужудингизни тилгай тилнинг ханжари,
Қонга белар юракни отилган ўқ-камонлар.

Гоҳо пешвоз чиқади ёвузлик йўлингизга,
Гоҳо тушар изғирин, гул баҳор кўнглингизга.
Гоҳида қоялардан нур янглиғ қулагайсиз,
Талҳи ёшлар тўлгайдир гоҳ мунгли кўзингизга.

Асранг, қўриқланг хушёр, кўздек авайланг уни,
Ҳаётингиз посбони, у уйғоқдир кун-туни.
Бедорлик — тўйнати, шу қудратдан бу садолар,
Юрак — умр чироғи... сўнурсиз у сўнган кун.

ДУНЁДА ИФОРЛИ БИР ГУЛ БОР...

(У кўнгли гули)

Ўғлим, сен танладинг кўнгли йўлини,
Ҳоқон деб сайладинг ўзинга уни.
Лекин дилнинг ёбон, довон, чўлини,
Осонгина босиб ўтиб бўлмайди.

Дунёда ифорли гул – кўнгил гули,
Дунёда заҳматли йўл – кўнгил йўли.
Гулоб эмас, турмас шарбатга тўлиб,
Зардоб тўла жом ул, ютиб бўлмайди.

Кипригингга тўлар гоҳ талҳи ёшлар,
Бағринг эзганида ёсумон тошлар.
Адо бўлса ҳамки сабр-бардошлар,
Кўнгил кулбасин тарк этиб бўлмайди.

Кўнгилнинг бир мустаҳкам илдизи бор,
Кескир бир шамшири, ўткир кўзи бор,
Кўнгил – осмон... ақлдек юлдузи бор,
Шуурингдек қибланамо бўлмайди.

Дунёда энг оғир юк бор – дил юки.
Кўтаролмай уни, қолма тиз чўкиб.
Яшамагил асло ғуруринг букиб,
Ёруғ тонгни тунсиз кутиб бўлмайди.

Кўтаролсанг кўнгил берган ларзани,
У нурдир, ҳидоят, меҳр маҳзани.
У мурод-мақсадга етказар сени,
Бахтга имтиҳонсиз етиб бўлмайди.

Кўнгил буюрмайди... айлар илтижо,
У сенинг вужудинг, иймонингга жо.
Таъқиб айламагай беҳуда, бежо,
Унингсиз бахт этагин тутиб бўлмайди.

* * *

Меҳр йўлида эди кўзлар қаролиғ ичра,
Васфини куйлар эди диллар яролиғ ичра,
Ул эди олисларда, мубҳам оролиғ ичра,
Уни мукаррам этган диёримдан айланай.

Шукрким, мурувват ҳам кўзу қароғлардадир,
Кулбамиз ёритгувчи нури чароғлардадир.
Демангиз, меҳр олис шому йироғлардадир,
Меҳрға доя бўлган давронимдан айланай.

Шукрким, кунлар обод, тунлар мунаввар бўлгай,
Одамзот бир-бирига суюк, суманбар бўлгай,

Юрагида кин эмас, муҳаббат анвор бўлгай,
Меҳр-муҳаббат омон... омонимдан айланай.

Меҳр-оқибат бирла келгай жони-жаҳоним,
Беҳиштларга менгзалгай чўлу саҳро, пайҳоним,
Қояларга, тоғларга бўй чўзгай қир, сайҳоним,
Тор гўшамни кенг этган жаҳонимдан айланай.

Бир ширин сўз сэхридан дилда машғал ёнадир,
Бир совуқ сўз захридан лашкар ҳам қўзғоладир.
Дерлар: Меҳр — бу кўҳна дунёга ҳам онадир,
Эзгулик улғайтган онаи зоримдан айланай.

Йўлларини тўсмангиз, меҳр кезсин дунёни,
У голиб юрсин мудом, енгиб кибру рўёни.
Мисқолламанг, қизгонманг, беркитманг у кимёни,
Қаҳратонларда унган баҳоримдан айланай.

Дерлар: Меҳр инжуга айлантирар тупроқни,
Фурбатнинг йўлин тўсиб, у даф қилур фироқни.
У бўлса, қошингда кўр ҳатто шому йироқни,
Замонлар ичра дорил замонимдан айланай.

Дерлар: Қилич билан даф бўлмагайдир рақибинг,
Наф бермагай кудурат, қоҳишларинг, таъқибинг.
Меҳру дилинг элчи қил... остонангда ҳабибинг,
Меҳр яхши айлаган ёмонимдан айланай.

Дерлар: Меҳр кўнгилнинг парпираган чироғи,
Удир — ҳикмат битилган китобнинг зар вароғи.
Меҳрли кулба — ёруғ, меҳрсиз қаср — қоронғу,
Уни сиймиё этган давронимдан айланай.

ТОНГ — МУНАВВАРЛИКДИР

Тонг отар... ифорлангай, боғ тўлгай саноларга,
Нур — харир қанот бўлгай мудраган саболарга.
Мил-мил юлдуз тўкилгай — гул тўла чаманларга,
Борлиққа кумуш ранглиг пояндоз тўшалганда.

Хушхон қушлар жам бўлиб, шарҳи розин сўзларлар,
Хонишларга тўлади бўғот, бутоғ-гузарлар.

Мунаввар тонгнинг нафис мажлисини тузарлар,
Борлиққа кумуш ранглиг пояндоз тўшалганда.

Қай қалам битгай букун субҳининг жамолини,
Қай қалам чизгай унинг суврати, аъмолини.
Тонг отар... нури билан ювгай дил малолини,
Гунча дил гулга киргай ишқу-роз тўшалганда.

Завқисб айлагай тонг кулбам, йўлақларимни,
Алқар дил дафтаримга битган тилақларимни.
Тонгнинг илк баёзини нур ила йўрғақларман,
Борлиққа кумуш ранглиг пояндоз тўшалганда.

Майсалар, ўт-ўланлар чўмилар ёғдуларда,
Жилласи райҳон зулфи, шафтоли, олуларда.
Муҳаббат ифшо айлар булбуллар чолғуларда,
Бир ажиб ҳол гулшанда... ранг — пардоз тўшалганда.

Тонг... қароғин очурлар орзулар, иноятлар,
Ҳикматларин сочурлар пойингга нур — ҳидоятлар.
Қулфи дилинг очурлар энг суюқ тариқатлар,
Жойи номозга иймон, ишқ ҳамроз тўшалганда.

Қўш қават эшикларни очар бувим дуода,
Масҳр мўл бўлсин деган орзуда, муддаода.
Йигитлар танти бўлсин, қизлар шарму ҳаёда,
Ёғдуларга йўғрилган эзгу роз тўшалганда.

Таъзимга чиқар тонгда, хурлиқо келинчақлар,
Бошда харир рўмоли, тилакда беланчақлар.
Тандир бошида сергак оналар — куюнчақлар,
Неъмат тўла дастурхон... ризку рўз тўшалганда.

Тонг дала-тузлар кезар, офтобларин тўшайди,
Наздимда тонг офтобнинг сувратига ўхшайди.
Борлиқ ҳам тун зулматин зунноридан бўшайди,
Ерга самодин бир ишқ, сарафроз тўшалганда.

Гул-гиёҳлар баргида иншоларин ўқирман,
Шуълаларда тонг сўзи — ифшоларин ўқирман,
Ҳар қатрада дастхати, рўшноларин ўқирман,
Юртимга ёғдулардан сеп-андоз тўшалганда.

ЙЎҚЛОВ

(*Дадамни ёд этиб...*)

Ортавсриб дилга ҳижрон зилларини,
Унутибман армоннинг ой, йилларини,
Майса кўммиш қабрингизнинг йўлларини,
Тиконлар ҳам билар менинг келаримни —
Суғорарман тўкиб кўз ёш — селларини.

Қабр узра мажнун тол бош эгиб турар,
Навдалари сағанага тегиб турар,
Яхши-ки, бардошлар дардим енгиб турар,
Юлдуздек бесаноқ бедор тунларимни.

Уй тўрида танбурингиз, дуторингиз,
Термулмоқдин чарчамагай бу зорингиз,
Қароғларим қўриқлагай мазорингиз,
Киприklarим супургайлар йўлларини.

Ота бўлди... Сизни ота деган болам,
Дунё берди руҳингиздай кўҳна олам,
Мангуликка даҳл қилмасман сира ҳам,
Англай дейман даҳри дунё сирларини.

Сиз дердингиз: — Умр — дарё, ўткинчидир,
Ҳаёт — қувонч, гоҳо дилнинг ўкинчидир...
Юрагимнинг орзу, зори ўтинчидир —
Равон қилсин дейман умр йўлларини.

Тупроқ ичра не тариқат, ҳикмат ётар,
Савоб, эҳсон... ҳусумату тухмат ётар,
Гуноҳсизлар, орсиз юзлар қат-қат ётар,
Интиҳода Тангри билар қиларини.

Дада, беланчаклар зуредларга тўлди,
Бешик салтанатин ўланлари мўлдир.
Юрагимда қувонч — гулдир, армон шулдир —
Кўрмадингиз норғулларим бўйларини.

Улар менга ота-она, паноҳимдир,
Савоблари беадад, бесаногимдир,
Умидим манзили, беадоғ роҳимдир,
Менга — дунё, машғаллари уйларимнинг.

ЮРАК

«Юрак жарроҳлиги — бу тиббиётнинг чуққиси. Юраклар беҳисоб, лекин улар бир-бирига сира ўхшамайди. Ҳар сафар катта ҳаяжон ва илтижолар билан юрак қафасини очаман... Юракнинг носини тинглайман. Ҳар бир юрак бир-бирига мутлақо ўхшамайдиган бир дунёга тенг эканини ҳис этаман...»

Шеър юрак жарроҳлиги маркази шифокори Қаландар БОБОЖОНОВнинг суҳбатидан таъсирланиб ёзилди.

Инсон йироқ бўлса кибру ҳаволардан,
Хузур изламаса кайфу сафолардан,
Ўзгаларга озор, жабру жафолардан,
Бу юракнинг кенг, баҳрали дунёси бор.

Инсон бўлса майда-чуйдаларнинг қули,
Кукрагида бўлса қабоҳатнинг гули,
Орзулари мубҳам, туманли, қайғули,
Бу юракнинг тору танқис қафаси бор.

Муҳаббати тупроқни кимё айласа,
Суҳбати дилгирни ҳам дунё айласа,
Меҳрин — чашма, бағрини дарё айласа,
Бу юракнинг битмас меҳригиёси бор.

Юлдузлардай ёруғ, бедабдаба, сокин,
Ўзгаларга ортмаса изтиробнинг юкин,
Мискинларга муруввати мудом тўкин,
Бу юракнинг ҳидояти, зиёси бор.

Тийбатидан ёришса агар зулматлар,
Ҳикматидан нажот топсалар дардмандлар,
Фикратидан лол ўлсалар хирадмандлар,
Бу юракнинг дориламон дунёси бор.

Орзулари — молу давлатнинг аркони,
Ҳавасларга қул бўлса бори имкони,
Тўлмаса гар бир умр хирсин ўпқони,
Бу юракнинг нафсдан ўзга нимаси бор.

Булар — инсон кулгусидир, ноласидир,
Воласидир, куз ёшининг жоласидир.
Дил — эзгулик, гоҳ гурбатнинг онасидир,
Ҳар юракнинг ўзга-ўзга тамғаси бор.

ҚАЙЛАРДА ЭДИНГИЗ

Ловуллар осмоннинг хилоли,
Шовуллар анҳорнинг зилоли,
Сўргали хастайи бу холим,
Келмадингиз, қайда эдингиз?

Борлиқда минг фусун, лавҳалар,
Шеъримга оҳанг, сарлавҳалар,
Юрагимга йўқдир баҳралар,
Келмадингиз, қайда эдингиз?

Тўлин ой кулади холимдан,
Интизорлик утар жонимдан,
Хабар йўқ сўзлари болимдан,
Келмадингиз, қайда эдингиз?

Қалам ҳам қоғозни тўлдирар,
Умид остонада ўлтирар,
Соғинч йўл қарайди, мўлтирар,
Келмадингиз, қайда эдингиз?

Ҳаёт — бу муқаллас китобдир,
Умр — бу саждадир, тавофдир,
Инсонни йўқламоқ савобдир,
Келмадингиз, қайда эдингиз?
Азизам, қайларда эдингиз?

* * *

Ёмонлик, қабоҳат, ўч, кин. разолат,
Яшамайди тоғларда.
Улар одамларнинг орасида яшар,
Пинҳоний ардоғларда.
Ғийбат, майда гапнинг балки бошқачароқ,
Жойи, йўли-йўриғи
Одамларнинг юрагида яшар улар
Униб чиқар уруги.
Инсон ёмонликнинг уругига жой беради нечун,
Куйдириб ташламайди.

Ахир ким айтади, қабоҳатлар жим ётади,
Исёнлар бошламайди!
Ёмонлик — юк, охир бориб, соҳибини эзиб
Янчади.
Ёмонликнинг гурзисидан майиб бўлар
Қанча-қанчалар.
Инсон ёмонликнинг бир қулига айланади
Гоҳида.
Унинг буюк номи ётар қабоҳатнинг чиркин
Роҳида.

АЁЛ, БОРЛИГИНГГА МИНГ БОРА ШУҚР

Аёл,
Сен келдинг, дунё ҳам орасталанди,
Пойингни сўроқлаб гул дасталанди,
Меҳрингдан, сеҳрингдан куй басталанди,
Қоши ёйинг каби пайвасталанди,
Сенинг борлигингга минг бора шуқр.

Аёл,
Сен келдинг. . .
Муҳаббат бош қўймиш остоналарга,
Қувончлар йўл бермиш гам ноаларга,
Жон келмиш энгликча ва жомаларга,
Беланчак, бешик зормиш оналарга,
Сенинг борлигингга минг бора шуқр.

Аёл,
Сен келдинг, бир очун қўйди энтикиб,
Табиат нур, ифордин либос тикиб,
Боғи беҳишт гулин пойингга тўкиб,
Шундай куйлади-ки... бир қўшиқ тўкиб,
Сенинг борлигингга минг бора шуқр.

Аёл,
Сен яралдинг,
Муганний қўлида тор куйлар бўлди,
Ҳар уйда бир байрам, тўй-тўйлар бўлди,
Тоғлар ҳам, тошлар ҳам ишқ сўйлар бўлди,
Одамзот эзгуликлар ўйлар бўлди,
Сенинг борлигингга минг бора шуқр.

БАҲОР ШАМОЛЛАРИ

Хаёлдай бостириб келди, тентираб шамол шовуллаб,
Яшиллик олами титрар... сукути бузилган боғда.
Анор гулловди-я тандирдаги чўғдай ял-ял ловуллаб,
Тўкилди бирма-бир ўқ теккандайин жанггоҳда.

Баҳор ўт ўйнади... чопардай ўтди қалдироғи,
Қилич бирлан савай кетди паришон қолган самони.
Чақинми ёки нур ёйдир кўкда ёнган ялтироғи,
Баҳор дулдул била келди қамчинлаб, минган саманин.

Куюнга айланиб тўзон сепиб турди ул элаклаб,
Зум ўтмай минди ғазабга, яшиллик узра олов пуркаб.
Бу санъат камдек туюлди, селларин қўйди челақлаб,
Булутлар чопдилар боғ устидан тоғ устига хуркак.

Шамол боғ айланур... тўкилди ғўралар, синди кўп шоҳлар,
Увиллаб, бош олиб кетди... хаёлим айланди қуюндек.
Баҳор, сен ўзинг йўрғак тутиб, ғунча очганинг чоғлар,
Бунчалар бедорсану, бунча жон ҳалак бўлдинг куюндинг.

Чидайман, майли қуй селлар, тало-тўп бўлсин тоғу тошлар,
Ахир сен келурсан жоним, ҳаётдек оҳанграбони бошлаб.

* * *

Кўзларим жуфт юлдуз қаторида турарлар, тонг отар,
Боғдаги боди саболардан сўрарлар, тонг отар.
Суратинг ширин хаёлларга ўрарлар, тонг отар,
Мехридан йўллар ҳузурингга чопарлар, тонг отар.

Ишқими офтоб этардим, зулмингдин кун тун яна,
Айланур чархи фалак ичра хаёл гардун яна.
Биз ўтар йўлларга эвоҳ, чанг-ғубор қўнди яна,
Кипригим бирла ювардим, етмас саҳарлар, тонг отар.

Ел шивирлар, кутганинг ишқи бирлан оворадир,
Бир қалам дафтар қўлида машқи бирлан оворадир.
Ул ўзи бегоналарнинг рашки бирлан оворадир,
Кўзларим тушди йўлингга, излар, топарлар, тонг отар.

ҚИШЛОҚ АЁЛИНИНГ САЛТАНАТИ

Қулида кетмони бир гулдек,
Ғўзалар ҳали ёш бир куртак.
Даласи бсҳиштдек, гурур, нурдек,
Меҳнатда қишлоқнинг аёллари.

Кўҳна бир дунёдир даласи,
Ўлани, ҳикмати, алласи.
Бамисли каъбадир чайласи,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Кузакда даласин молалар,
Баҳорда унар чигит — доналар.
Ҳадемай ғўзаси шоналар,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Ҳаслин олади яғана
Чопар у ғўзалар тагини.
Мизғийди бошга қўйиб этагини,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Ғўзалар чаппор уриб гуллайди,
Кўсақлар тамнаниб чўллайди,
Шийпонида қолиб ухлайди,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Теримни катта тўй, дейдилар,
Далалар бедор уй, дейдилар.
Меҳрингдин мезон қўй, дейдилар,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Тоғ-тоғ уюлар хирмонлар,
Илқида қолмайди дармонлар.
Келса-да хур, эркин замонлар,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Оқшомлар эртагин тўқийди,
Булбуллар баётин ўқийди,
Ғўзалар кумушранг тўн кийди,
Далада қишлоқнинг аёллари.

Илҳоми, санъати, давлати,
Шу эрур даласи — жаннати,
Шундадир қувончи, гурбати,
Даллада қишлоқнинг аёллари.

Ўзга илмларга вақт, сабоғи йўқ,
Юмушлари бисёр, ҳеч адоғи йўқ,
Ким айтар қулларида қадоғи йўқ,
Даллада қишлоқнинг аёллари.

Дала-қирлар Мажнун, у-чи — Лайлоси,
Бу ишқнинг йўқ ибтидоси, интиҳоси,
Дала деган беҳиштларнинг саноси,
Меҳнатда қишлоқнинг аёллари.

Эй, қуёш, сен шошма, вақтли бош қўйма,
Аёл бардошига енгил тош қўйма,
Ул сабрга доя... кўзу қош қўйма,
Даллада қишлоқнинг аёллари.

ОНАМНИ ЁД ЭТИБ...

Сиз йўқ... холим забун, дил бе фусун бўлди,
Тонги отмас кечаларим узун бўлди,
Хаёллар ҳам паришон, бсиэн бўлди,
Йўлим гушди кўз ёш тўла булоқларга.
Сиз йўқ... боғимга юлдузлар тўқилмайдир,
Булбулларнинг баёзлари ўқилмайдир,
Кўҳна дунё эртаклари тўқилмайдир,
Ой ёғдулар эламайдур ўтлоғларга.
Сиз йўқ... анҳор қўшиқ айтар нола билан,
Тўлқинлари соҳил ювар жола билан,
Сувлар тўлиб-тўлиб оқмас лола билан,
Сувлар бошин уриб ўтар қирғоқларга.
Сиз йўқ... аллаларим маҳзун, нолонлардан,
Забун саслар аримас биз томонлардан,
Боқсам дарднинг юзи сариқ — сомонлардан,
Юраккинам тўлиб-тошди адоғларга.
Нурга чўмган соҳилларга элтолмадим,
Сизни кафтимда кўтариб ўтолмадим,
Кўнглим, нетай сени рози этолмадим,
Соғинчларим бўзлаб яшарман тоғларга.

Шеърларимга дардим айтиб-айтиб ўтай,
Армонларнинг утар йулларин беркитай,
Ҳар тонг саждағоҳим тавоф этмай нетай,
Йўлим бордир ҳазон ёғилган боғларга.
Сиз йўқ, олам омон, бизга ёмон бўлди,
Бардош қоялари нураб тамом бўлди,
Сизга илинарман, янги замон бўлди,
Соғинч чодир ёяр, олар ардоғларга.

ЧАЙЛА

(Турсунойга)

Яна Сизни эсладим... Мудроқда дала-тузалар,
«Зангори кема»нғизни босмиш чангу губорлар.
Қайларда қолди дейман, юлдуз қиз, юлдуз сўзлар,
Умри заҳматда ўтган аёл... Мақтов, киборлар.

Асов тўлқинлар қани, шону шуҳрат, санолар,
Ортингиздан эргашиб столмаган шамоллар.
Тало-тўпларни кўрмай кетдингиз, Сиз олов қалб,
Юрагимда изтироб, дафтар тўла саволлар.

Ёдимга тушар Сизга бағишлаган дostonим,
Қалам қоғозим қолди эгатларнинг бошида,
Бир ёруғ юлдуз ўчди, тарк айлади осмоним,
Сарбоним, йўқсиз букун карвонларнинг бошида.

Сизни ёдимга солар тўлқин урган дарёлар,
Кўкни қоплаган туман аста-аста тарқалиб.
Деҳқон заҳматкашимнинг бошидаги гавғолар,
Шўришларини кўрмай кетдингиз-ку ҳарқалай.

Далаларингиз кездим, чайлангиз турар ғариб,
Ариқларда кўз ёшдек саргардон сувлар оқар.
Ғўза барги заъфарон, соҳибидек сарғариб,
Гулзорларингиз ҳижрон гулҳанларини ёқар.

Сизни ёдимга солар даланинг оппоқ сочи,
Йўқотиб кўйди ахир Сиздайин шунқорини.
Шамол айланар боғда хазонларини сочиб,
Тоглар эслатар менга Сиздайин олқорини.

Шудрингларга гарқ кўрдим, Сиз ўтган дала-тузни,
Майсалар кўксиди нам, йиғлашибди пинҳона.
Олов ранги боғларда гулхани ёнар кузнинг,
Лагча чўгга айланиб қуёш ботарди ёна.

Сизни ёдимга солар ҳосили мўл пахтазор,
Девдек «пўлат қуш»ингиз турар пайкал четиди.
Эй, менинг алпомишим, не-не барчинлар-ку бор,
Турсуной танҳо эди, турсунойлар юртида.

Даласини жон каби севиб, алқаган аёл,
Заминнинг зил юкини кўтаролган елкага.
Сиз огир кўргуликдан эдингиз афтода ҳол,
Алпомиш дея бизлар жар солардик ўлкага.

Далалардан бир сурон, елдек ўтди чамамда,
Шийпонда чироқ ёнди, ёғду сочди паришон.
Сиз ҳар йили зафарга имзо чеккан қаламда,
Заҳматингиз хаспўшлаб, айтавердик шараф-шон.

Кашф этган юлдузига янги бир исм излаб,
Мунажжим дафтарига битиб қўяр номини.
Эй, менинг шуҳрат аро ёпиб сўнган юлдузим,
Билмайин сипқордингиз заҳри-қотил жомини.

Далангизда юрибман, юрагимдек бетоқат,
Еллар тентир... япроқлар паришон тўлғонади.
Қайдан кела қолдия ажал деган қабоҳат,
Қариб чайлангиз ҳар тонг армон-ла уйғонади.

Турсуной керак эди, ой тўлишиб ҳар кеча,
Нури жаҳонлар ичра ширин суҳбат кургани.
Сизни ёдимга солар, Сизни йўқотган кўча,
Қани шўҳ-шўҳ кулгулар, бағримни тўлдиргани.

Турсуной керак эди, йўқотсам мен ҳижолар,
Вазнларим ўлчовин, топардим далалардан.
Ҳар наврўз, баҳор келса, Сиз айлаб илтижолар,
Эшигим қоқардингиз тонг, субҳи паллаларда.

Дер эдингиз: — Чиқайлик қирларга, лолаларга,
Дошқозонни қайнатиб, ковлардингиз сумалак.
Шўҳлик улашардингиз, азизам, болаларга,
Болалардай боғларда қувлардингиз капалак.

Турсуной керак эди, пахта карвонлар ўтиб,
Катта хирмонлараро қурилганда тарозу.
Заҳматлар ютиб-ютиб, қаро ул кунлар ўтиб,
Дехқон эшигин қоқиб, кириб келганда орзу,
Турсуной керак эди...

Планлар тўлаверар, карвонлар ҳам йўлларда,
Зафарлар дафтарига чекилади имзолар.
Бекам, далангизда мен танҳо кезган тунларда,
Жаранглар Сиз айтган ул сўнгги розу-ризолар...

Дедингиз:

— Элингизни севинг сиз, ўзингизни унутманг!
Кўр-кўрона чопмангиз залолатнинг ортидан.
Кўлида оғу тутган кимсадан эҳсон кутманг,
Юрт шаънин асранг дилнинг тубларида, қатида.

Шухрат учун бўлманг қул, алданманг мақтовларга,
Юртингизни топтаманг, насибангиз бўлмас бут.
Сайҳонингиз топтаманг, ишониб йўғ тоғларга,
Тоғингиз далангиздир, боғингиз гул, эҳсон, кут...

Бунчалар тез ўтдингиз, бунчалар айлаб шитоб?
Далаларнинг дафтари очилганча юлқинар.
Сиз сарлавҳа қўйган ул Меҳнат аталган китоб,
Манглай тер-ла ёзилар ҳамон, тердан дур унар.

Эй, она ер ҳакими, эй, она ер боласи,
Дехқонга малҳам энди ҳар ўғит — айтганингиз.
Заминга тушар бўлса бир кун чигит донаси,
Бу — Сизнинг далаларга, ҳаётга қайтганингиз,
Қабрингиз нурга тўлсин!

ОДАМЗОТ

Донишманд эл қилар шундай ривоят,
Ривоятми, балки ҳикмат бағоят,
Улуғлардан улуғ, нури ҳидоят,
Тангри нсдан яратмиш одамзотни.

Оташданми, юлдузданми, дурми, зар,
Жавоҳирданми ё тупроқ, баҳри бар,
Тоғданми ё тошдан, олмаосми, гавҳар,
Тупроғи, чироғи не одамзотни?

Шунда яратганга сўз айтибди тоғ,
Йўқдир мендан пурвиқору улуғроқ,
Бағримдаги жавоҳирлар бесаноғ,
Тоғларингдан яратгил одамзотни.

Сўз сўрабди, осмон таъзим айлабди,
Ўзин юксақда деб, азим айлабди,
Сўзларини гоҳо назм айлабди,
Осмонингдан яратгил одамзотни.

Олтин сўзлабди оз, созу муҳтасар,
Дунёда жам бўлса бир ерга агар,
Барча жавоҳирдан сара сийму-зар —
Олтинингдан яратгил одамзотни.

Дебди: На бебаҳоман ва на ялтироқ,
Инсон пойин ўпган хоксор тупроқ,
Лекин элу юртга даркорман кўпроқ,
Тупроғингдан яратгил одамзотни.

Унинг сўзи Тангрига бўлиб маъқул,
Тупроғидан одам яратибди ул,
Дебди: Аржуманд бўл, кимсаларга даркор бўл,
Сўнг... тупроқда асрабди одамзотни.

* * *

Донишманд борарди қабристон бўйлаб,
Сўнгги йўлнинг савол-жавобин ўйлаб.
Аё, фарёд янграр... бир ҳикмат сўйлаб:

«Ўнг ёнимда оташ... ёндиради, оҳ,
Чап ёнимда дўзах... куйдиради, оҳ,
Юрак-багрим қонга тўлдиради, оҳ.»

Донишманд қалбига мисли чўғ урди,
На ўтирди ва на илгари юрди,
Бу не ўзи? Аласт хасллар сурди.

Ваҳими бу, ёки қабрдан садо?
Қабр ичра зорланган шоҳми ё гадо,
Бу қандай синоат, эй қодир худо!

Фарёд эшитилар қабрдан, фарёд,
Бу кимдир? Бу қайси она зурёди?
Қилмишин жавоби шумиқин, ҳайҳот!

Донишманд ўйлади, қилди бир қарор,
Ахир ҳар қабрнинг бир эгаси бор,
Бу кимгадир ўғил, ё кимгадир ёр.

Халойиқни тўплаб у деди:
— Азизлар, умрингиз зиёда бўлсин,
Ҳар ким ўз яқинин қабрига келсин,
Кўзингиз ҳаётнинг сабоғин кўрсин.

Кулоқ тутинг менга аҳли фуқаро,
Мана бу қабрда лағча чўғ аро,
Ёниб ётар марҳум... билсангиз зора.

Фарёд-ла қабрга отди ўзини,
Мунтипар бир она йиртиб кўксини,
Кўз ёшлари ювди мунгли юзини.

Деди:
— «Болам, мен кечирдим, кечирдим болам,
Гуноҳларинг дилдан ўчирдим, болам,
Сен ёнма, ёниб кул бўлсин-а онанг».

Билди, англади-ки бунда тумонот,
Онани ранжитиб яшади зурёд,
Шундан гўр азоби, шундан бу фарёд.

Донишманд деди:
— Эй, аҳли мўминлар, тавбангиз айтинг,
Озорнинг йўлида бўлсангиз қайтинг,
Бу гуноҳи азим, узрингиз айтинг.

Тингланг-а, бу ўғил минг бора ўлиб,
Минг бора тўлғонар лағча чўғ бўлиб,
Юрак-бағри талҳи зардобга тўлиб.

Мушфиқ она ҳамон тиглар бағрини
Кўз ёш тўкар қучиб, оташ қабрни,
Нола қилар кўриб бу хил жабрни:

— Тангрим,
Фарёдинг аритгил, шу зулмат чоҳдан,
Боламни кечиргил, қутқар гуноҳдан,
Азобинг мендан ол, мендек гумроҳдан.

Қабрни ўпарди ул онайи зор . . .
Дилида, тилида биттагина зор:
Кечиргил боламни, эй Парвардигор.

Қабр ичра доди-фарёдлар тинди,
Фарзанд ўз хатосин англади, билди,
Онайи зорининг дуосин қилди:

— «Кечир она, кечир гумроҳ ўғлингни,
Озорларга кўмдим юмшоқ кўнглингни,
Кечир, мендан бўлди сенинг мунглингинг...»

Барча йиғилганнинг кўнгли юмшади,
Бу ҳолат — бир ҳикматга ҳам ўхшади,
Фарёд тинди... гўр азоби ҳам юмшади.

АЗИЗИМ, НЕ КЕРАК ДАБДАБА

Азизим, не керак дабдаба,
Ҳайқириқлар бузгай оромим.
Сўз айтгил энг сокин пардада,
Сокинликда умр мароми.

Улашдим сокин бу кўнглимни,
Эвазига топдим муҳаббат.
Сокинликда кечган умримнинг,
Мазмуни — эл берган бир ҳикмат.

Суроғ — бу манманлик суврати,
Ҳайқириқ — мағрурнинг камони.

Бу кўҳна оламнинг қудрати –
Сокинликда... Сурон ёмони.

Сокинлик... бағрида улгайтиб,
Асрар ер-самони саломат.
Одамлар зимистон сўз айтиб,
Сўямаса дилларга адолат.

Имкондир, уқтамдир – сокинлик,
Айланар тинч, замин меҳвари.
Бағрида бол-шарбат тукинлик,
Ифорга тўладир боғлари.

Қуюннинг қилмиши тало-тўп,
Сочгани чанг, тўзон, ғубордир.
Ул бефайз хоҳ голиб, хоҳ мағлуб,
Бир юзи қора, бири кибордир.

Хасллар жимгина эрирлар,
Бош қўйиб сокинлик илкига.
Орзулар гул очар, гуркирар,
Нур тўлар ул беҳишт мулкига.

Тоғларда жимгина эрир қор...
Сув тўлар жилга-ю, дарёга.
Шаршара шовқиндору беор,
Жар солар сигмайин дунёга.

Туйғулар кураши юракда...
Бу жангни снгар жим бардошлар.
Ироданг бардошга кумакла,
Ошкор айлар оҳ, кўз-ёшлар.

Ипакка ўрайди юртини
Сокинлик ичра пилла қуртлар.
Недандир безонта, ўртаниб,
Суронлар бошлайди манқуртлар.

Юлдузлар жим, сокин сўнади,
Дунёни тутмагай ниёлар.
Нечундир дабдаба қуради,
Ўлса ҳам ердаги худолар.

ШЕЪРИМ

Соғинаман сени, меҳримни тўкиб,
Севинчимни сенга айтаман.
Қувончлардан ўсиб, ҳасратлардан чўкиб,
Сизинмоққа сенга қайтаман.

Ўчиролмасам дилимдаги чўғни,
Талпинганим ўзинг паноҳим.
Оромим ўғирлаб олган гулруҳни,
Сенга сўзламасам – гуноҳ бу.

Биргадирсан яқин, йироғларимда,
Сен ширин хаёлим, роҳимсан.
Туғёнларим ичра, чарчоғларимда,
Бир умрлик дўст, ҳамроҳимсан.

Оғушингга олиб гамли бошимни,
Ютиб-ютиб озорларимни.
Гоҳо тўкканимда талҳи ёшимни,
Яширгувчим сен зорларимни.

Маҳзуналиклар ичра беркинганда қалб,
Дил изҳорим сенга – онамга.
Орзу тилақларим, севинчларим алқаб,
Сенга талпинаман – боламга.

Эй, менинг мунисим, содиқ ҳамроҳим,
Тинсам тиндинг, ёнсам гар ёниб.
Битар бўлса бир кун оламда роҳим,
Қисматинг не орқамда қолиб.

Бир афсус тирнайди дилимни,
Сенга раво кўрмасман ўлимни.

ТАННОЗЛАРГА

*(Ўз она тилини билмайдиган ва
менсимайдиган баъзи таннозларга)*

Туғилган жойини тишлаб тишида,
Кўзларига суриб хорижлик ўзбек.
Ватанига келиб ўлмоқни истар,
Шу орзу, шу армон ўнги, тушида.

Уммон ортидаги Илза гузал, равон,
Сўзларди шу ўзбек тилида.
Қай бир олифталар ўз тилин билмас,
Ўзининг юртида, элида.

Олис юрт олими Сузуки хоним,
Такаллуф айлади ушбу каломда.
Қанчалар латофат, лугфни кўрдим,
Шу биргина таъзим, шу бир саломда.

Баъзилар ўз тилин қашшоқ деб билар,
Ўзга тилин султон билар ҳойнаҳой.
Сўзлашурлар буткул ёт лаҳжаларда,
Чала-чулпа, ҳамда пойма-пой.

Либоси ўзганики, ўзганики тил,
Сочининг ранги ҳам ўзгача.
Туриши, турмуши ўзганикидир,
Ўзга тилда «она» деган сўзгача.

Шу тупроқ, шу юртда унинг киндик қони,
Шу элда улғайган бешиги.
Не учун ё ажаб, не сабаб,
Ўзгадир кулгуси, қўшиғи.

Олти минг тилни бил, ўн минг лаҳжа бил,
Бу сенга бойликдир мусаҳҳар.
Ўз тилин қадрини билмас дил,
Дил эмас, бир сопол... бу таҳқир.

Отангга-онангга отилган ўқ бу...
Бу лаънат, ҳиёнат бир умр.
Бу сенинг пардозли ҳсҳрангга,
Бир кун чепланувчи кўмир.

Она тилинг — қадринг, сийратинг,
Ҳаёлинг, фарёдинг, кулгуларингдир.
Тарихинг у ҳуснинг, тийратинг,
Теран томир, илдининг унда.

Билдим-ки, сен ҳазрат Навоий тилин,
Бобурнинг дилини вайрон қилурсан.
Англамагач отанг-бобонг кимлигин,
Юртининг қадрини қайдин билурсан.

Ҳаммаси ҳам майли... энди ўзгартир,
Ўзинг оёқ ости қилган миллатинг.
«Ўзга» деб ёзилсин гувоҳномангга,
Ўзгача бўлгач суврат, сийратинг.

* * *

Ҳайқириқдан титрарди минбар...
У сўзларди баланд, оҳангдор.
Куйлайверди такрору минг бор,
Тўймас эди минбарга зор-зор.

Минбар келди охир батангга,
Баландпарвоз сўз жарангосидан.
Охир қадри бўлди бир танга,
Қутулдик минбар гадосидан.

ҚАРСАКЛАР

Одамлар ўтирарди катта зални тўлдириб,
У сўзларди гоҳ йиғлаб, гоҳи зални кулдириб.
Сўзларни-да маржондай тизиб, гоҳи дўндириб,
Чалиниб ҳам турарди албат залда қарсақлар.

Ҳидоят деб ўйларди... қарсақ деган қургурни,
Юрагига ўрнашган чирмовикдек гурурни.
Жиловламоққа қодир Тангри берган шуурни,
Менсимади... Манманлик деган шундай нарса-ки...

Юрарман деб ўйлади кўмилиб ҳур қарсақка...
Қай бир кун шу залда ўтириб қараса-ки,
Мисоли юзларига тушган каби тарсаки.
Ўзгага ҳам янграрди ўша таниш қарсақлар.

СУКУНАТ ДУНЁСИ

Бориб туринг сукунатнинг дунёсига,
Қулоқ тутинг жимлик юртин гангосига,
Фарқ бўлганлар гуноҳ, савоб дарёсига,
Ноҳақ қилмишлар тийрати шу ердадир.

Бу йўқлик не борликлардан сўз айтади,
Бунда гумроҳлар ҳам гуноҳдан қайтади,

Ирмоқ бўлиб борган дарёдек қайтади,
Сўроқларнинг салтанати шу ердадир.

Ўз халқига хиёнатнинг жавоблари,
Мискинларга марҳаматнинг савоблари,
Унутмангиз тиз чўкмакни, тавофларни,
Тоат, ибодат суннати шу ердадир.

Эшитгайсиз муштумзўрнинг фарёдини,
Бир бор ёд этмайин Оллоҳнинг отини,
Роҳат айлаб, бериб йўқсиллар додини,
Одамларнинг шайтанати шу ердадир.

Ўзгалардан қизғониб ҳатто тиконни,
Осмонларга етказиб қасру арконни,
Охир стар жойи — тиконлар макони,
Кимсанинг ерга дастхати шу ердадир.

Қайда қолди, сўранг, қасру кошонаси,
Шу экан-ку пул ҳоқонин пешонаси,
Тупроқ тўшагидир, тошлар ҳамхонаси,
Қилмишларининг сарҳати шу ердадир.

Даҳри дунё асрайверар хўрни, зўрни,
Сен заррасан, деб камситмас асло мўрни,
Гадо бўлса ҳам-ки иймону ғурурни,
Асраганнинг тариқати шу ердадир.

Кўринг, бунда гуноҳсизлар қораланмас,
Бойу камбағал деб сира сараланмас,
Бсор юзлар ниқоб тортиб ороланмас,
Азобларнинг қиёмати шу ердадир.

Эй, султони гам, бахт-иқболнинг сарвари,
Андух, шодлик бу дунёнинг кори бари,
Бир дамгина ҳаммасидан бўлиб нари,
Қаранг, меҳрнинг шафқати шу ердадир.

Эй, кўкдаги юлдузларга маҳлиёлар,
Гарчи сизлар жаҳонгирлар, шаҳриёрлар,
Хоки пойингизда ётар азиз боболар,
Босиб олманг, тинч хилқати шу ердадир.

Топдим деб иззату ҳурмат,
 Камситмангиз фақирни.
 Бу на ўғит, на қудурат,
 Пешона, тақдирини,
 Ҳар кимса ёзгайдир ўзи
 Иншоси-ю нуфузини.
 Бўлсангизда юлдуз, осмон,
 Деманг, ўзга хору хас.
 Эрсангизда элга дoston,
 Ёдга олинг бир нафас
 Қуйишни билган бошга,
 Уришни билар тошга.
 Достонликдан не наф ахир,
 Ҳамдардликдан йироқда.
 Нур олмаса бирор фақир,
 Милтиллаган чироқдан.
 Одамлик — бу синган кўза,
 Кўр бўлса хотамнинг кўзи.
 Тоғми, суянмаса кимса
 Сув бермаса дарёми.
 Бирор уйда дафн бўлса,
 Хабар топмас дунёни —
 Дунё демагайлар ҳаргиз —
 У бир жарлик тубсиз, тубсиз . . .
 Дарё бўлса, ирмоқларга,
 Бирин-сирин сепмас қум.
 Демас: «Бундай гумроҳларга
 Оқмоқни қўйибди ким?!»
 Дарё тўлқинларин саси
 Ирмоқларнинг ҳам нафаси.
 Дарё суви тўлармиди,
 Сув элтмаса ирмоқлар.
 Тоғ пурвиқор бўлармиди,
 Ер турмаса ортмоқлаб.
 Қорлар эрир жим-жим . . .
 Шаршара солар шовқин.
 Сиз дарз солган кунгил йиғлар,
 У булар бир кун учкун.

Қайтар дунё, қайтар йўллар,
Нафрат бир кун булар кўчкин.
Энг ёмони, энг сабили —
Битмас яраси тилнинг.
Кўчкиннинг кўчмоғи бордир,
Босмоғи бор бир куни.
Ниҳолнинг ўсмоғи бордир,
Табиатнинг кун, туни.
Барида азиз одамлик
Улуғлик — бу хотамликдир.

ЭЪЗОЗЛАРИ ҚОЛДИ...

*(Абадийлик дунёсига кетган устозлар Ю.Ражабий, С.Калонов,
К.Жабборов, Ф.Тошматовларнинг порлоқ хотирасига)*

Кетдилар, ул азизларнинг эл аро эъозлари қолди,
Юраклар тўрида мангу мўътабар овозлари қолди.

Бу фано денгизи — дунё... тўлқин уриб, гирдоб аро ётгай,
Оқмайин, гарқ бўлмайин анда... оҳанги сўзон созлари қолди.

Бу ёруғ оламда ўткинчи карвонмизу, савдога келганмиз,
Келдилар кўп... кетдилар кўп... умри маҳзанларнинг озлари қолди.

Залолат келди, бўғилдик, адашдик чўли нодонларда,
Қоялар дарз кетди... саз мунғайди... лек тавсифи ҳамрозлари қолди.

Чекинди қаҳратонлар, тийралик оқди жолалар бирла,
Бу беҳишт юртда шукрона... гуллар, алвон ёзлари қолди.

Одами аъзам улуддир... ёди элга, мудом ҳамхона,
Юнуслар, Саидлар, Фани, Комиллардек мумтозлари қолди.

Куй, баҳор янглиг келарлар турналарнинг карвони бирла,
Осмон тоқига битган иншолари — баёзлари қолди.

Ўтдилар, ўтарлар такрор... ўтмайин қолган кими,
Айтсалар басдир менга, қалами-қоғозлари қолди.

ТАСКИН

(*Ғуссали дўстга*)

Сизга шодлик ярашарди, ҳам самовий парвозлар,
Сизнинг учун яралгандек эди хур эҳтирослар,
Гумонларнинг жангларида голиб қолгунча ростлар,
Талхи ниҳон кўз ёшингизни булоқлар яширсин.

Бу дунёнинг ярашмаган ажаб мунглари бордир,
Зим-зиёлик ичра мубҳам зулмат тунлари бордир,
Яхшиларга атаб қўйган зеру забар кунлари бордир,
Субҳи чоғлар зорларингизни ўтлоқлар яширсин.

Дунё – ҳикмат сандигидир, туман сирлар ухлайдир,
Еру самоларда мудом қуёш кулиб турмайдир.
Илтижолар айланг: «Эй дил, ғамдан шодлик улғайтир»,
Дилнинг кўчкинларин тугёну титроқлар яширсин.

Само узра яшайди ой, офтоб... яна чақинлар,
Ҳаёт – фано денгизидир, дейишар-ку оқиллар,
Гоҳи оқизади, гоҳи ғарқ айлайди тўлқинлар,
Ғарқ этмасин Сизни, савоблару гуноҳлар яширсин.

Қай кун дилдан дилшодликлар йироқ, ғурбат яқиндир,
Хун кўнгилнинг осмонида ҳар тун булут, чақиндир.
Қаламнинг зоридан билгум, бу не баён, талқиндир,
Қалам ростин дегай, қаламни кўрқоқлар яширсин.

Кўнгил – ўзани кенг дарё, тўлқин ичра яшар ул,
Гоҳи сокин, гоҳи уммон, кўҳна, гоҳ бир яшар ул,
Гоҳи карвон, гоҳи армон, соҳиллардан тошар ул,
Дарёгинам, тугёнингизни қирғоқлар яширсин.

Бу не қисмат дсманг, бу – ҳаётнинг турфа ўйини,
Бу – боғларга оралаган дайди еллар қуюни,
Ғусса тақдир яратдим, деб юрган бўлса суюниб,
Донишманд дунёи дуннинг сабоқлари яширсин.

Маҳзунгина боғларингиз кўз ёш суғорган пайтлар,
Кўз ёшларга беркинади юрак, манзума байтлар,
Шундоғ... ҳаётни безамас ҳар кун байрам, ҳайитлар,
Бардош тилай, зулмат тунингиз чироқлар яширсин.

ДУНЁ, СЕНИНГ ОРИНГДИРМАН...

*Фақирмиз, лек эмасмиз ҳеч кимдан кам,
Бизда йўқдир ҳеч нарсадан андуҳ, ғам.
Жанда кийиб, яшаймиз то ғуристон,
Ҳатто ўласак, тутилмас бизга мотам.*

(Баҳоуддин Нақшбанд)

Дунё, йўқман десам хато... борингдирман,
Гоҳида кенг осмон, гоҳи зорингдирман.
Гоҳ бемажол заррангдирман, қатрайи жон,
Оташингда ёнган – номус-орингдирман.

Ҳазин-ҳазин ўланларни ўзинг бердинг,
Юрагимга бардош ила тузим бердинг.
Оташ ичра бир лов этиб учма, дебми,
Тугён йўлин бунчалар ҳам узун бердинг.

Дунё, ором эшигини ёпаверма,
Туман-туман баҳоналар топаверма.
Бир тутамлик ёлгон умр бериб қўйиб,
Гулханингга солиб, ҳадёб ёқаверма.

Сенга нима, гулханингга ёниб битсам,
Бир кафт кулдек йўлагингда қолиб кетсам.
Фақат дема: девона ул, ўтинчим бор,
Дардларингни шёрларимга солиб ўтсам.

Ўлсам, менга керак эмас, мотамларинг,
Тирикликда йўқламади хотамларинг.
Андуҳларинг инсоф ила тақсим айла,
Бир юракка ортаверма ситамларинг.

Фақирликда рўйхатингнинг бошидаман,
Ҳақирликда ҳузурингда, қошингдаман.
Дунёи зор, ўзинг шундоғ ҳукм айладинг,
Бахтим шудир, тупроғингда, тошингдаман.

Изтироблардан қисмадинг, кам этмадинг,
Ғамнинг денгизига ташлаб, ғам чекмадинг,

Еру кўкка қадаб сўнгсиз машғалалар,
Камтар кулбамизга ҳатто шам элтмадинг.

Дунё, йўқман десам хато, борингдирман,
Бешигинг тебратган онанг-зорингдирман.
Аллаларим камолингдир... қатрайи жон,
Сен-чун нисор, сен-чун номус-орингдирман.

УМР – БОЗОР

Умр – карвон, кетди... қолдим чангларида,
Юрак деган тало-тўпнинг жангларида.
Тунлар санолмадим мил-мил юлдузларин,
Кунлар ўтди юмушларнинг чангалида.

Умр – дарё, оқиб ўтди шитоб айлаб,
Тўлқинларга кўмиб, такрор хитоб айлаб.
Тўлқин асов... беҳудага беллашмагин,
Ҳаёт – қарзидир деди, юр сарҳисоб айлаб.

Умр – елдир, фурсат кутмай ўтди учиб,
Юрагимда кўчкинлари кўчиб-кўчиб.
Кўзим очиб-юмдим халос, ўзга ҳеч йўқ,
Наздимда шам куйди бир бор ёниб-ўчиб.

Умр – оташ, ёқар-ёқар... қолар кули,
Ихтиёр не, сен қисматинг мўмин кули.
Умр – бозор... ўзни баланд қўйма нодон,
Бошинг узра турар қисматингнинг гули.

Ҳаёт ўзи тутамгина неъмат дерлар,
Кимларга у беҳишт, кимга кулфат дерлар.
Ҳаками ким, борми тоши-тарозуси?
Кимга офтоб, кимларгадир – зулмат дерлар.

Умр – карвон... кетди, қолдим чангларида,
Юрак деган тало-тўпнинг жангларида.
Тунлар санолмадим мил-мил юлдузларин,
Кунлар ўтди юмушларнинг чангалида.

ЭЙ ДИЛ...

Ноланг унут, жоланг қурит, таъзим айлагин,
Замон янги, дунёларга разм айлагин,
Баёзинг ёз, дилшодлигинг назм айлагин,
Юрагингга кириб келар ёруғ дунёлар.

Камтаргина кулбанг аро шам милтирайди,
Остонагда умид учқуни йилтирайди.
Янги замон кемтикларингни тўлдирай дер,
Тилагингга кириб келар янги дунёлар.

Ҳаёт – тубсиз денгиз... ундан ўтиб бўлмайди,
Унинг доволари учқур, йитиб бўлмайди,
Тутамгина умр утар, тутиб бўлмайди,
Умр – шамол, слар мисли тушлар, рўёлар.

Ҳаёт – дарё... чўкиб кетма, бўйлагил хушёр,
Тўлқинлидир, эпкинлидир, қайрилмас бир бор.
Фақат гулмас, селлар ила ўтади баҳор,
Умр мисли ўзан бузиб оқар дарёлар.

Бир соҳили офтоб унинг... ўйнар ёғдулар,
Бир соҳили зулмат, туғар гамлар, жодулар,
Ўртасида тугён, тўлқин, гуврар довуллар,
Алар ичра жанг қилади чинлар, рўёлар.

Унинг беҳишт боғларида ўзингдан кетма,
Унинг саҳро чўлларида забунлик этма,
Ёнмоқ қисмат, тобланмоқлик бордир, унутма,
Ҳаёт малҳам эмас, кўзингга тўтиёлар.

Изгиринлар слар бўлса, ўчма шам янглиғ,
Изтироблар келса, изҳор айлама танглиғ,
Ҳаёт сокинликмас, у бир эпкинлиғ, жанглиғ,
У – жаннатмас, сайраб ётмас булбули гўёлар.

Қаҳратонлар келар, эй дил, қолмагил тўниб,
Мусибат бир гулхан... сочилмагил кул бўлиб,
Хазонрезли боғларидан ўтгил гул бўлиб,
Юрагингга кириб келар янги дунёлар.

БУ ЎША, НАВРЎЗ

Бинафшалар кулар, ушадир,
Ирмоқ бандилиқдан бўшади.
Сойга туғён қўша-қўшадир,
Бу ўша, наврўз.

Қизгалдоқлар лабида латыли,
Қирда лолаларнинг машъали,
Хатто тикон гули нашъали,
Бу ўша, наврўз.

Мусича чўп тишлаб, жовдирар,
Дарё соҳил бузар, довдирар,
Вужудимни бир ўт ёндирар,
Бу ўша – наврўз.

Булутларнинг сочлари паҳмоқ,
Осмон кўксин тиглайди чақмоқ,
Лолазорга элтар ҳар сўқмоқ,
Бу ўша, наврўз.

Келинчакнинг нигоҳи гашлик,
«Бош қоронгу»... дилда тархашлик,
Қароғлари ссвинчдан ёшлик,
Бу ўша, наврўз.

Бувижонлар ёяр супрасин,
Нозанинлар тортар сурмасин,
Ҳолинг не деб, асло сўрма сен,
Бу ўша, наврўз.

Мил-мил юлдуз ёғар боғларга,
Сирға тақар гул, бутоқларга,
Ой кўшкени қурар тоғларга,
Бу ўша, наврўз.

Кўйлаклари рангин, охорли,
Давралари қўшиқ, алёрли,
Чаманлари хушрўй, ифорли,
Бу ўша, наврўз.

БУВИЖОНИМ – КЎҲНА ЖАҲОНИМ

(Қўшиқ учун)

Бувижоним, юлдуз тўла осмонимсиз, осмонимсиз,
Ёзаверсам битмас ўтли дostonимсиз, dostonимсиз.
Донишмандим, ҳикмат тўла махзанимсиз, махзанимсиз,
Нечун сизга қўшиқ, ашъор азал йўқдир.
Бувижоним, бағрингиз нур, офтобимсиз, офтобимсиз,
Дунё ичра олиб кирган китобимсиз, китобимсиз.
Оромсиз тунлар менинг посбонимсиз, посбонимсиз,
Нечун сизга ҳамду сано, ғазал йўқдир.
Ўлан айтиб тонгларни ҳам уйғотасиз, уйғотасиз,
Алла айтиб замонларни улғайтасиз, улғайтасиз,
Доим элу юртга доно сўз айтасиз, сўз айтасиз,
Бувижоним, сиздан сира афзал йўқдир.
Пойингизга бошим қўйиб, ўпай ўзим, ўпай ўзим,
Шоир, бастакорга тилай инсоф-тўзим, инсоф-тўзим,
Бувижоним, мунисгинам, кўрар кўзим, кўрар кўзим,
Бу оламда сиздек қанду-асал йўқдир.
Кумри, булбул, қушлар тинар... уйқудалар, уйқудалар,
Олам, одам бари ширин туйғудалар, туйғудалар,
Бувижоним бедор... гоҳ шод, гоҳи қайғудалар, қайғудалар,
Дунё ғамин ўйлар... унга назар йўқдир.
Бувижоним, қомусим, кўҳна жаҳоним, кўҳна жаҳоним,
Бизлар гуллармиз, чаманмиз... ул боғбоним, ул боғбоним,
Бизлар карвондирмиз, бувимлар сарбоним, ул сарбоним,
Бувим борки, бизга ҳеч бир озор йўқдир, озор йўқдир,
Афсус, афсус... унга қўшиқ, ғазал йўқдир.

СОҲИР ДУНЁ, ЯШИРГАНИНГ ОШКОР ЎЛДИ...

*Менда на мафраш бор ва на мафрашкеш,
Ва на вуломойи турки таркашкеш.
Ҳар оқшом қаҳданда бечора итдек,
Ухларман, думимга қўйиб ғариб бош.*

(Баҳоуддин Нақшбанд)

Соҳир дунё, яширганинг ошкор ўлди,
Тиллони мис демоқ энди душвор ўлди,
Борса келмас саҳроларга элтиб ташлаб,
Хор этганинг элга букун хуш бор ўлди.

Даҳмаларга тўкилган ул кўз ёшларни,
Мустарликда эгилган азиз бошларни,
Ҳар ким ҳар не деса юрак ютиб турган,
Армон ичра жовдираган бардошларни.

Тангрим назар айлар, пирим мадад айлар.
Бизга ажиб бир ҳидоят адал айлар.
Мутъеликдан эмас, мағрур эгармиз бош,
Сажда эт, деб меҳробимиз абад айлар.

Ваганига сизмаганлар қайтар бўлди,
Иймонга дил берадиган пайтлар бўлди.
Сағанага бошин қўйиб, дил сўзини,
Юрагини ютмайгина айтар бўлди.

Иймонимиз осган дорлар чил-чил бўлди,
Осганларнинг дарди бугун зил-зил бўлди.
Эътиқодни ҳўрлаганлар бўлсин басир,
Ундайларга эл нафрати мил-мил бўлди.

Бу оламда ерни ўпган хор бўлганми,
Нон ушоқни терганлар-чи, зор бўлганми,
Минг бор мискин айлаб яна... мискинларни,
Кўкрак керган кимсаларда ор бўлганми.

Қизил дорга осилганлар сдимизда,
Гўрсиз, чоғга қазилганлар зоримизда,
Биз ҳўрлаган руҳлар бўзлаб-бўзлаб қолар,
Кўзига чўғ босилганлар оримизда.

Изтиробни яширолмай қийналамиз,
Уятлардан ёниб, қақшаб, тирналамиз.
Биз осмадик алпларимиз осганларни,
Нечун ҳануз сирланамиз, турланамиз?!

Сажда айланг, узр сўранг гуноҳларга,
Тавқи лаънат бўлсин ўшал гумроҳларга.
Еру осмон, тумонат, эл шоҳид ахир,
Тўкилган ёш, чекилган ғам, ул оҳларга.

Азиз бобо, уйғонди юрт, уйғонди эл,
Ўз қадрини излаб топди пажмурда дил.
Дуо айланг, стиб борсин манзилларга,
Тўзитмасин тўфон, оқизмасин-да сел.

Кушон юртим кўрмоқ истар орзудалар,
Зиёратга ташнадирлар, озурдалар.
Қиблагоҳим, тавоф айлаб қабрингизни,
Авлюдингиз қутлуғ йўл, қутлуғ сўздалар.

Ёдингизни олиб, булбули гўё келар,
Тўлқин-тўлқин бўлиб кенгбар дарё келар.
Келмаганнинг армон кемирсине дилин,
Бухорони излаб букун дунё келар.

Темур келар, миниб елдек тулпорини,
Бобур келар, ютиб соғинч ва зорини,
Мирзо келар, юлдуз тўкилган боғлардан,
Бахши келар, созлаб қўбиз, дуторини.

Келганларга шоҳи белбоғлар боғлайин,
Ғазал айтай, димоғларини чоғлайин,
Баҳоуддин ўзин бечора дер, нечун,
Мумтозлардан мумтоз айлаб, ардоғлайин.

ОСТОНА

Кагга оламга чиқдим қутлуғ остонам босиб,
Кенгликларнинг бағрига бораяпман жимгина.
Оқшом яна остонам босмоқ этсину насиб,
Ҳар гал дилда шу хаёл... сас берар секингина.

Қадамим пардай чоғлар... остонам пайқамадим,
Бир бора ҳам нигоҳим ташламадим эҳтимол.
Нечун сажда қилмадим, мен уни алқамадим,
Мени қийнайди энди, мени ўртар шу савол.

Қамчисини ўйнатиб босиб келар хаёллар,
Хаёллар мисли қуюн... мен аластман, мен лолман.
Кўз ўнгимда йилларми, елпиндилар шамоллар,
Бу лоқайдлик қошида бир сўз топишга зорман.

Ҳа, Остонамни бир умр бепарво босиб ўтдим,
Бепарво эмас, йўқ-йўқ! Ўтдим еллардек шитоб.
Нетонг, остонам мени бирдан саволга тутди,
«Бир зумгина тўхтагил!» – дея айлади хитоб.

Остонада қоқилдим ва сирғалди рӯмолим,
Менга термулиб турар оғир қарвон бугуним.
Эрталарим турарди тортиб маҳзун ҳаёлим,
Орқада қўл силтарди шод, ношод ўтган умрим.

Бунчалар ҳам шитобмиз, навқирон чоғларимиз,
Гоҳо тоғларда кўзлар, гоҳо ойларда нигоҳ.
Асли дунё йўл... бизлар унинг сайёҳларимиз,
Йўллар бошида ҳам ул, сўнггида ҳам саждагоҳ.

Остона – муқаддасдир, удир дунёнинг боши,
Ҳар тонг уни бир жаҳон умид билан ҳатлаймиз.
Илк қадамнинг катта бир олам билан туташур,
Шу йўлдан биз бир умр тиним билмай қатнаймиз.

Лоқайд ўтма, азизим, остона умринг боши,
Ичкарига кирмагил чангу ғуборинг билан.
Остона – болалигинг, удир мўътабар ёшинг,
Севгингдир у, таъзим қил, қутла сен боринг билан.

* * *

Ҳали қоямассиз, менимча,
Ўзгани соя деб камситманг.
Ҳали дарёмассиз, менимча,
Ўзгани жилға деб ўкситманг.

Дарё бўлганда ҳам унутманг зинҳор,
Оқишни, куйлашни жилға ўргатди.
Ахир томчи-томчи йиғилиб бир бор,
Сиздек бир ўзанни тўлатди.

Қоя бўлганда ҳам, пойингиз замин,
Сизни ушлаб турар шу тупроқ пастда.
Юлдузларни тошдай ирғитманг тагин,
Дара кетса бу замин сизни ким асар.

Бу фалак айланар кеча ва кундуз,
Бир ёғи нурлидир, бир тарафи тун.
Олтин срда бўлар, осмонда юлдуз,
Бири ҳазинада, бири ҳавода устун.

ПАРВОЗ

Она бургут боласин парвозга ургатарди,
Қийқириб у тоғларни уйқудан уйғотарди...
Танлади у тоғларнинг икки шер қоясини,
Чўққига олиб чиқди нораस्ता боласини.
Пастликда жар, ўнгирлар, ҳайқириб оқарди сой,
Она бургут машқ бошлар... Қоядан баланд қоя.

Ажабо!

Куламасми боласи, толмасми жажжи қанот?
Она бургут қўрқувдан устун қуяр саботни.
Шунинг учун парвозни чўққилардан бошлайди,
Гўдаги ҳам чўққидан илк қадамин ташлайди.
Машқи оғир, хатарли чўққиларда учишнинг,
Қудрати ҳам шундандир, эҳтимол бургут қушнинг.

ҲАЁ

Ҳаё —
Мен бу сўзга
Тош қўнман юрагимнинг
Оғриқларидан.
Асрагайман уни
Қаро кўзим
Қароғларида...
Ҳаё —
Очилмаган гул ул
Назокатнинг
Кўрикларида.
Ҳаё —
Юрагимнинг энг тўрида,
Энг мусаффо қароғларида.
Ҳар нарсадан баланд,
Ҳар нарсадан қиммат,
У кўзларнинг нури, гавҳари.
Қай аёлни тарк айласа иффат,
Соврилибди, демак, баҳори.

ИРМОҚ ҚЎШИҒИ

Бу оламда дарёлар бор, денгизлар бор, кўллар бор,
Бири уммон, бири тугён, бири ботқоқ — хатарлик.
Инсон бораяпди... инсон, дилинга қай йўллар бор,
Шундай мушкул-ки бу йўллар — ботқоқ, чўл, тубсиз жарлик.

Ирмоқдайин чиқди йўлга дарёларни излай деб,
Ўқтамларни учратганда таъзим этай, сизлай деб,
Майингина торин чертиб, юрагини сўзлай деб,
Инсон бораяпди... инсон, дилинга қай йўллар бор.

Донишларни учратди ул, сахий, мумтоз эдилар,
Мумтозликка ярашиқ сўз, ҳикматларни дедилар.
Демадилар лскин: «Бизлар алломалар, Бедиллар»,
Дўстинг бораяпди... дўстим, уйинга қай йўллар бор.

Фозилларни учратди ул, эдилар закий, ҳотам,
Андишада туриб қолди, бир сўз демай дафъатан.
Сўз тинглади муҳтарамлик, беғуборлик, севгидан,
Бир дил бораяпди... дилинг топмоққа қай йўллар бор.

Бахшиларни учратди ул, давра қўшиқ, алёрли,
Кўшиқ билан отар тонглар, фараҳли, гул, баҳорли,
Бунда эди армонли-ю, бунда эди ҳам зорли,
Кўшиқ бораяпди... дўстим, сенда қандай куйлар бор.

Фисқу фужур тўсди йўлин, камситтали ирмоқни,
Офтоб дебон қўлларида тутган бир жинчиروқни.
Сўнгра деди: Тополмассан бирор ҳамдард ўртоқни,
Умидсизлик борар... дўстим, умидга қай йўллар бор.

Юрагини тилмоқ бўлди ҳасадгўйлик ханжари,
Деди: Турар йўлларингда жаҳаннамларнинг жари,
Ирмоққа қай қудрат керак, юрак керак қанчалик,
Ғолиб борар... ҳамдардликка дўстим қандай йўллар бор.

ПАНОҲ ТОПОЛМАСИН...

Ҳасад кийди тун каби қоп-қора либосини,
Фурбатлар китобининг очди алифбосини,
Қайда ул, топайин дер, инсон қадди ёсини,
Тентираб юрар... э воҳ, бир паноҳ тополмасин.

Излар, кириб борар ул, қоронғу кечаларга,
Басару сомон бўзлар саргардон кўчаларга,
Ҳасад нигоҳин қадар гулларга, гунчаларга,
Илоҳо, инсон дилига ул роҳ тополмасин.

Армонлар лиммо-лимдир, гурбат чош жомларида,
Оҳ-фиғон янграр бефайз, беранг оқшомларида,
Умрлар хазон бўлар ҳасаднинг ғамларида,
Илоҳо, ғам тутгали ул бир зоғ тополмасин.

Ҳасад ўралиб олмиш энди талхи ёшларга,
Чанг солгуси келади чидамлар, бардошларга,
Ургали инсон бошин харсангларга, тошларга,
Излайдир, илоҳо, ул бир даргоҳ тополмасин.

Тирқишларни беркитинг, не этса этгуси ул,
Ҳамдардлик топмаса бас, ҳасадга бўлмангиз қул,
Етти олам шодлигин гурбатга сотгуси ул,
Илоҳо, ул унгани бир чорбоғ тополмасин.

Юрак недир, нуратар истаса ул тоғларни,
Ҳазон айлайдир беҳишларни-ю гул боғларни,
Чаманларга тўлдиранг бойўғели-ю зоғларни,
Илоҳо, нуратгани ул бир тоғ тополмасин.

Ҳасад юрармиш ойни, қуёшни қулатгани,
Борлиқни қийратгани, замонни титратгани,
Неки бор, тиз чўктириб, зорлатиб, нуратгани,
Илоҳо, қулатгани ул бир чоҳ тополмасин.

Танрига ёлборармиш, ҳасадга изн бергил,
Инсонни зор-зор айлай, сен эса тўзим бергил,
Ўзинг мени яратдинг, йўлимни узун бергил...
Илоҳо, бош ургали саждагоҳ тополмасин.

* * *

Ҳаётнинг осуда дамлари борми?
Ақлим адашади.
Тугён банди айлар, ором эса зор,
Сўнг, алдашади.
Оқшом кўкда юлдуз дарё бўлиб тошар,
Ҳаслга гарқман...
Ҳасел мени мағриб, машриққа бошлар,
Кўнглим барқ ураб.

Тикиламан, юлдузнинг нур ипаклари
Кетар узилиб.
Кенг осмон айланар тор йулакларга,
Кетар чўзилиб.
Чорбоғ этагида дарё шовуллар,
Хаёл эргашали.
Кўкда хулкар гулхан бўлиб ловуллар,
Ой нур элар баркашда.
Ўз-ўзимга аста шивирлайман, танҳо,
Туғилмоқда шёр.
Жўр бўлади тугёнларим, тўлқинли анҳор,
Кўшигимни яширган ссҳр.
Дарё сув шопирар югуртирар бетин
Тўлқинларини,
Гирёнаман тополмай, қоғозларни йиртиб
Талқинларини.
Тоғ бағридан ирмоқчалар тушар,
Найини чалиб,
Булоқ ёшли кўзларимга ўхшар.
Бетин - у зариф.
Тугёнлар шаршаралар узра бош қўйиб,
Тўлғониб ётар,
Юрагимда бир дард харсангтош қўйиб,
Ногирон ётар.
Ором уйи қайда? Сўроқлаб, излаб,
Хориб, толаман,
Қалам узра бошим қўйганча
Ухлаб қоламан.

КЎНГЛИМ

Кўнглим,
Гоҳ нурафшон, гоҳ қоронғу гўшадир,
Гоҳи афсун қаршисида бир гўдак.
Тутса қаҳри бу қалам тиф ургудек,
Мисраларга чўғ бўлиб тутошадир.

Кўнглим,
Изтироблар келди, мотам тутмадинг,
Сен уқубат қаршисида қоядай.
Бардошингдан гам чекинди соядай,
Нега ҳижрон кулбасида титрадинг?

Кўнглим,
Фунча очган бир ниҳолнинг бандаси,
Бир ширин сўз қудратидан турфади.
Бир табассум унга мумтоз тухфади,
Бир совуқ сўз муз қилур шўх ҳандасин.

Кўнглим,
Гоҳи тугён, гоҳ қувончдан ёнадур,
Дўсту ҳамроз кимсанинг ул пойида.
Бир саховат бирла сарҳуш гоҳида
Бир қабоҳат ханжаридин поради.

ОШИҚОНА

Анҳорларнинг соҳилига излаб келдим
Ул кунларни,
Мажнун толга қўл чўздимۇ ёздим дилнинг
Тугунларини.
Оқар сувдай оқиб кетди тўлқин уриб
Хаёлларим,
Тўлқинлардай урилди ул соҳилларга
Саюлларим.
Ёшлик ўтар, қўшиқ ўтар тўлқин ичра
Вола билан,
Мен соҳилда туриб қолдим кўзларда нам,
Жола билан.
Тугёнларим олиб ўтар тўлқинли сув
Кетар оқиб,
Гоҳи гирён, гоҳи ҳижрон соҳилига
Элтар ёқиб.
Гоҳ эпкинли, гоҳи сокин дарёлардан
Оқар сувлар,
Қайтмагайлар изларига, қайтмас азиз
Бу умрлар.
Баҳор ўтар, кузак ўтар, сувлар ҳамон
Тарар сочин,
Ўқийдирман такрор-такрор ҳаёт
Китобини очиб.
Баҳор келар, қўшиқ келар, ул келар деб
Айтолмасман.

Соҳилдаман, олдда дарё, орқага-чи,
Қайголмасман.
Мен соҳилда сўзлашурман, бўзлашурман
Дарё билан,
Борлигимни тугёнларга фарқ айлаган
Дунё билан.

* * *

Ҳозир эркин-эмин замон, сўз соҳиби ҳам
Эркин...
Арзи-холим айтайин-чи, яратган нима
Деркин?!
– Эй худойим, нечун яратдинг кибрни,
Киборни?
Шу заминга бердинг яна музтарни,
Меҳрга зорни.
Манманликнинг таноблари узун, узун...
Тортмадинг.
Мискинларнинг юрак-бағри маҳзун... ғамдир
Ортганинг.
Танграм, токай хоксорнинг дили дардли,
Гирендир,
Манман, кибор дардсиз, андишасиз феъли
Урендир.
Киборларинг хоксорнинг аҳволин кўриб
Турар,
Кўриб турса гўрга эди... Кўзлари кулиб
Турар.
Киборларнинг остонасин сўраб келади
Бойлар.
Музтарингнинг қароғига ёшдан келади
Сойлар.
Иккиси ҳам инсон, Танграм, бордир тилак
Орзуси,
Бундай қисматларнинг борми боиси,
Тарозуси?..
Дарчалари ланг очилди бирдан арши
Аълонинг,
Саволимга жавобларин тингладим мен

Оллонинг:
– Мўмин инсонларим офтоб... нур, ёруғлик
Доясидир,
Кибор, манман чин мўминнинг бамисли бир
Соясидир.
Сояларга дарднинг, мунгнинг йўқдир сира
Кераги,
Дардни, мунгни бергум фақат бўлса иймон,
Юраги.
Юк бераман, дард бераман тоғ каби
Кўтарганга,
Феъл бераман, ўздан кетиб, бузилган
Қутирганга.
Англагайсан, бандам бир кун, бунда бордир бир
Ҳикмат,
Ҳар кимсанинг қилмишига тақдир эрур
Тариқат.
Ҳар қисматнинг ёзуви бор, интиҳо
Ниҳояси,
Барин яширган ер ўзи хоксорлик
Онаси.
Кўкка эмас, ерга боққил, ер айтади
Барини,
Кибор, кибрнинг не ҳоли, не кутар
Камтаринни...

* * *

Бири кетди...
Бемаъни аразлар йўл бошлади сарбондай.
Ўзгаси қолди,
Фурури эрмаклади – туюлди у фармондай.
Ўртади,
Икки дилни гумон, гашлик деган балолар,
Ўртада,
Титраб, ўксиб ётар остона ҳам армонда.
Боқсалар-ки,
Ўтган кунлар карвони нур, гоҳ туманларга эврилган,
Билсалар-ки,
Рашкнинг оғир юки майишган бу карвонда.
Ишонч...

Тоғдир, суянмасанг, сахро ёқар, ютар жарлик ўпқони,
Бўзлар,
Етим меҳрларнинг бири Мағриб, бири Машриқ томонда
«Кечиринг»...
Бу сўз – кимё, аъмоли ишқ, кони қудратдир,
Кечиринг,
Бир-бирингиз, умрингиз ҳам ўтар дориломонда.
Йўқ,
Фармони олий экан қаҳри қаттиқ ғурур қургурнинг,
Араз ҳам
Ўз қарорида сарғаярди мисли сомондай.
«Уз» сўзи
Чиқолмади тишнинг метин қўрғонларидан,
Яхши
Айрилди охир яхшидан, ёмон ҳам ёмонидан.
Нурани,
Ана шундай қилиб оиланинг тахти-рақони,
Муҳаббат
Қолаверди мўлтираб эски бир жомадонда.

ОБ-ҲАВО МАЪЛУМОТИ

*(Ойнаи жаҳондан бериладиган маълумотни тинглаб...
Ярми ҳазил, ярми чин)*

Азиз дўстлар, тинглаб олинг об-ҳавони,
Аввал яхши англаб, очинг сўнг жовонни.
Маълумот кўп тўғри келмас – энг ёмони,
Ёмғир ёғар... ёғмаслигин тахмини бор.

Бугун тонгдан ёмғиру қор мўл ёғади,
Ҳаво булут, муз аралаш дўл ёғади,
Истасангиз нур ёғади, гул ёғади,
Чалпак ёғар... ёғмаслигин тахмини бор.

Бугун Тошкент узра қалин туман бўлар,
Қуёш кўринмайди, деган гумон бўлар,
Ёмғир қуяр... анҳорлар ҳа уммон бўлар,
Қуйса қуяр... қуймаслигин тахмини бор.

Бугун тонгдан қор бўрони кугилмакда,
Пешиндан сўнг гул баҳорга ўтилмакда,
Оқшом чоғи гунча кулар ҳар куртақда,
Чақмоқ чақар... чақмаслигин тахмини бор.

Бу йил ажабтовур келди қиш ҳам, куз ҳам,
Осмонларга қарайвериб толди кўз ҳам,
Пала-партиш об-ҳаводан шувит юз ҳам,
Сел келади... келмаслигин тахмини бор.

Қизлар берар об-ҳавонинг дарагини,
Кулоқ йўқ тинглашга, кўз йўқ қарагани,
Болақайлар учирешар варрагини,
Қуюн бўлар... бўлмаслигин тахмини бор.

Қор дедилар... она қуёш чарақлади,
Қуёшли кун деди... музлар тарақлади,
Об-ҳаво китобининг варақлари,
Чалкашибди... деган элнинг тахмини бор.

Бугун тонгдан қуёшимиз кулиб турар,
Оқшомданоқ кўкда юлдуз тўлиб турар,
Тунда шамол — тало-тўплар бўлиб турар,
Юлдуз ёғар... ёғмаслигин тахмини бор.

Маникюрли ул бармоқлар — ҳикмат бари,
Кўллар харитада йўрғалаган сари,
Эй офарин, дейсиз, об-ҳаво сарвари,
Ҳикмат ёғар... ёғмаслигин тахмини бор.

АЛАҲСИРАШ

*(Пойинтар-сойинтар сўзлар йиғиндисидан иборат,
бепарда пойма-пой қўшиқларни тинглаб...)*

Қиз йигитга зорланади, зорланади,
Зорланади кимдир... ёмон хорланади,
Айтинг, қизларимиз қачон орланади?
Бундай қўшиқларни еллар юлиб кетсин.

«Узоқ кетманг, мен соғиниб қоламан,
Кетманг ака, вой мен куйиб, ёнаман,
Йўлингизга мен термулиб қоламан...»
Бундай изҳорларни еллар олиб кетсин.

«Етолмаган муҳаббатим, ёр қайдасан,
Етолмаган армонларим, ёр қайдасан...»
Излаб топай, ботқоқдами, тўқайдасан,
Бундай қизлар гул бўлса гар сўлиб кетсин.

Ҳаё, гурур, иффат шунча хор ўлдими?
Туйғу оёқ ости, ишқ бозор ўлдими?
Ўзбек қизи шунчалар хоксор ўлдими?
Қадрнинг бундай бозори ёниб кетсин.

Қизлар йигитнинг пешига осилмагай,
Бундай беҳаёлик шеърга ёзилмагай,
Иффат — ноёб кимё... арзон сотилмагай,
Ўткинчи яллолар тезроқ сўниб кетсин.

Кўрдим қаҳратон қиш... январнинг чилласи,
Ярим-яланғоч қўшиқчи... бу нимаси.
Хонанданинг йўқми шарқона либоси,
Шундай эрса, миллатидан тониб кетсин.

Товон зарбидан синар ер қобирғаси,
Елка, қўллар, тизза... ўйноқлар сийнаси,
Бир сийқа сўз юз бор такрордир чамаси,
Бундай қўшиқ ёзган қўллар синиб кетсин.

Миллатимнинг тошни кесар сўзи бордир,
Оёқ кўйманг, иссиқ-олов юзи бордир,
Сўзи писанд эрмас бўлса ўзи бордир,
Фафлатда юрганлар уйғониб кетсин.

Йўқса, саҳна тўлғай сўзи хасталарга,
Ўтмас мато тўлганидай расталарга,
Тўй, тўйчиқлар кезиб, пул, гулдасталарга,
Тузоқчилар оро йўлда қолиб кетсин.

Иситмаси баланд одамлар дафъатан,
Алаҳсирар... айлар қулоқларни батанг,
Халқ ғазабни бир кун супургай саҳнадан,
Бундай суприндиларни ел олиб кетсин.

Қушиқ айтинг, юзингизда ҳаё бўлсин,
Майли севги, майли ҳамду сано бўлсин,
Санъатингиз элга ота-она бўлсин,
Эл меҳрингиз юрагида олиб кетсин.

Элимизнинг нозик таъби, бор назари,
Яхшиларга ҳурмат, ёмондан ҳазари,
Меҳри бисёр, нописандларга озори,
Ушбу ҳикмат тўғри йўлга солиб кетсин.

«УМР ДАФТАРИ» ДАГИ ҚАЙДЛАРДАН

Йўлинг қай даргоҳга тушса, ўшал даргоҳ сен учун азиз ва муҳтарамдир. Қабристон саждагоҳимдир. Падари бузрукворим у ерда. Волидаи мукаррамим ҳам. Устозларим, умр йўллошим, бир умр излаганим, соғинганларим ўша ердадир.

* * *

Қабртошларга термуламан. Мармар сағаналар устида хивичлардай синиб кетган нурни кўраман.

Қабртошлардаги битиклар тариқлардай тирқираб кетган дурга ўхшайди. Улар тошга синган! Тош бағрига дарз солган кўз ёшлар.

Қабр тошларга қазо кунини ёзинг. Таваллуд кунини ёзмоқ шарт эмасдир. Негаки, умрнинг ҳар они ўзи бир қазодир.

* * *

Йўқлик дунёсига тез-тез бориб турган савобдир. Бу ерга ирмоқ бўлиб борганлар, дарё бўлиб қайтарлар. Кўлмак бўлиб борганлар, бахри уммонларга айлангувсидир. Йўқлик дунёси Сизга не-не борликлардан ривоятлар, ҳикматлар сўзлагай.

* * *

Йўқлик дунёсида қулоғимга бир садо эшитилди: «Ёмонликнинг, устозга, дўстга хиёнатнинг жавоби шу ердадир, мана бу чоҳларнинг остидадир. Қабоҳатнинг, меҳрсизлик, тошбағирликлар, зўравонликларнинг жазоси ҳам шул ердадир...»

Мана бу гунг сағана нечун дарз кетди? Остидаги ғалаёнлар, савол-сўровлар учун эмасми! Гуноҳлар савоблардан кўра кўпроқ эканига бир ишора эмасми бу! Гунгту лол сағаналар остида доду фарёдлар йўқ, деб айтиб бўладими! Марҳумлар фарёд чекмайдилар деб-чи?

* * *

Эй, кўкдаги юлдузларга маҳлиё бўлиб, масрур хаёл сураётган мунажжим, мағрур қадам ташлаб бораётган ўғлон, инсоний меҳр ҳақида нутқ сўзлаётган нотиқ! Хоки пойингиздаги юлдуз кўзларини, боболар ҳоқини босиб олмадингизми?

* * *

Дўстим, ҳамроҳим, рақибим! Сизга айтар сўзим бор. Мансаб учун қувонманг, дўст кўнглини, мусибатли одам кўнглини олганингиз учун қувонинг. Инсон ёдини олиб тиз чўкканингиз — Сизнинг мағрурлигингиздир. Қиличнинг кучи етмаган дунёга меҳрнинг кучи етади.

* * *

Ўлим нимадир? Унинг кўзлари ўткирми? Қанотлари учқурми?
Панжалари мегинми? Келар фурсати, соати борми?

Ўлим — девор эмас,
У бир дарвоза . . .
Доим очиқ турар қўш равоглари.
Унинг номин одам
Кўзин ёши билан ёзар,
Ўлим қайирганда келиб,
Қўш қанотларин.
Ўлим — девор эмас,
У — дарвозадир . . .
Темир равоглари очиқдир анинг.
Ҳеч ким,
Ҳеч қачон кўрган ҳам эмас,
Унинг панжасидан кимса омон қолганин.

* * *

Кўз ёш нимадир? У — юракдан чакиллаб, сизиб томган зардобдир.
Мусибат нимадир? Мусибат — кўз ёшларга эврилган унсиз фарёддир.
Сукунат, бардош қалъасини нураган, юракдан оромингни, кўзларинг-
дан хобингни юлиб олган, тоғдай қаддингни дол айлаган кулфатдир
ул. Ул — дўстингнинг йиғиси, душманингнинг кулгусидир.

* * *

Куйчи қушлар, булбуллар жим бўлишди,
Жўрчи қушлар бутоққа жам қўнишди.

* * *

Булбуллар бас айладилар сайрашни,
Зоғлар энди тумшугини қайрашди.

* * *

Булбул севар эмиш тонгнинг байтини,
Зоғ ардоғлар эмиш зулмат пайтини.

* * *

Ҳазон ёғди... Барглар олтин тангаларга ўхшади,
Куз пойига дарахт зарбоф поёндозин тўшади.

* * *

Олма банддан узилди... сўнг, тап этиб тўкилди,
Боғда кузак баёзин битта банди ўқилди.

* * *

Оқил аёл ёқса олов, ўчоғида кули бўлмайди,
Жоҳил аёлнинг бе сурон, бе машмаша куни бўлмайди.

* * *

Оқил аёл уйга кирар ёпиб ғамнинг эшигин,
Жоҳил аёл тебратида ҳар кун ғамнинг бешигин.

* * *

Оқил аёл қайга борса остонада туради,
Нодон мудом тўрга чиқиб, соллониб ўлтиради.

* * *

Оқил аёл зеб бермайди ҳеч сўзига, ўзига,
Нодон сира гап бермайди сўзни улаб сўзига.

* * *

Элдан сўранг иффати бор, номуси бор аёлни,
Эрдан сўранг ўзгасининг иффати-ю аъмолин.

* * *

Ҳофиз куйлаб шуҳрат топди... шуҳратдан ўздан кетди,
На ўздан, сўздан кетди, сўнг дилдан, кўздан кетди.

* * *

Алдар кўса бирдан дўппи кийди олиб сочини,
Иймон ўзгармади, ўзгартириб олди фақат тожини.

* * *

«Меҳр» дўконида меҳр сотилябди қадоқлаб,
Меҳрдан ҳам уриб қолябди меҳри чатоқлар.

* * *

Пештоқида «меҳр» сўзи зарҳалларда ялтирар,
Пештахтада меҳр ўзи хижолатда мўлтирар.

* * *

Саҳар чоғи қулоғимга кирар «азон» овози,
Бу мустақил юртда туғилган гўдакнинг садоси.

* * *

Бир барг узилади япроқдан...
Тупроққа оҳиста қўяр бош.
Оҳиста жон бсрар титроқда,
Гўс ерни ўяр харсангтош.

* * *

Ёлғизлик – ўпқондир, зардоб тўлдирилган,
Забунлик судраб борар кўзларингиз боғлаб.
Ёлғизлик – тирик тан, лек ўлдирилган,
Ул гор ичра... босиб ётади тоғлар.

ТИНЧЛИК АСКАРИ

(Она ва чегарачи ўғил мактублари)

БИРИНЧИ МАКТУБ

ОНА

Кўкдан садо келар... Мен жим ёнаман,
Кўрқув юрагимга қолар ёзилиб.
Сергак хаёлимни йулга соламан,
Қолгандайман даҳшат ичра осилиб.
Омонмисан болам, сергак посбоним?
Дилим кемирмасми ҳасрат ва қоҳиш,
Нодир у талотўп этган осмонни?
Қароғларим бўлсин бошинга болиш,
Жавоб айла, интизорман ўғлоним!

Замин титраётир... тушар у терга,
Ташвишланиб бошим қўйгум тупроққа.
Йўқ, йўқ! Юрагимни босаман ерга,
Қалбим айланади яна сўроққа.
Минглаб шаҳидларнинг тепади қалби,
Менга жавоб айлар майса, ўланлар,
Табаррук, не азиз жонлар матлаби,
Қақшамасин тириклару ўлганлар
Тинчлик голиб келар, доим ўғлоним!

Яна қуюн келар, шамол айланар,
Чегарамиз тинчми? Батафсил ёзгил.
Киприқларим найза бўлиб шайланар,
Ким у хаёлларим риштасин узган?
Машқдадирсан балки осмонда, ерда,
Нигоҳдан ўтказиб азиз маъжони.
Юрагим безовта, не гап тоғ, қирда,
Туманлар қоплади мовий самони,
Не гап бу? Тинчликми, ёзгил, ўғлоним.

ЎҒИЛ

Тинчликни асрамоқ осонмас ҳозир,
Дунёнинг ярмида ёнар аланга.
Тинчлик қалъа эмас ё бир жавоҳир,
У садо — таралиб кетди оламга.

У менинг қалбимда, менинг жонимда,
У бизнинг боғдадир, ранглар қатида,
Беланчак қошида, бешик ёнида,
Қизлар ёзаётган хуснихатида,
Кўз нурим, қайноқ қонимда, онажон!

Дунёни айланар қуёшдек балқиб,
Нотинч чегаралар тўсар йўлини.
Қайдадир ёмонлар кишанлар тақиб,
Қўрқитар рўбарў қилиб ўлимни.
Тинчлик фарёдларга айланар шу дам,
Заминга тер бўлиб сингиб кетади.
Дилингизда кўчкин кўчса қўрқувдан,
У гулдурос, чақин ёқиб ўтади.
Тинчлик наъраси бу, қўрқманг, онажон!

ОНА

Ўғлим, хатинг олдим, шу бир варақда,
Она ер, гул, қуёш тасвири бордир.
Ёзибсан: «Гул Ватан кўзу қароқда,
Фақат, соғинган дил кўп интизордир.
Хаёлим стаклар ўша барқут ранг,
Боғларим, қирларим, қирмиз гулларим...
Сиз чертган дуторнинг торидай таранг,
Уйғоғу, тугёнда ўтар тунларим.
Тинчликни асармиз, қўрқманг, онажон!»

Истиқлолни асра, сергак бўл, ўғлим,
Юрагим, нигоҳим, меҳрим йўллайин.
Ўшал садоларга эргашар кўнглим,
Кечалар азиз бошинг қўриқлайин.
Ўшал садога мен кетайин сингиб,
Ўшал садони мен олай бағримга.
Мен аскар онаси, террорни енг деб,
Сени шунқоргинам, тутдим халқимга,
Ёнингдаман, бардам бўлгин ўғлоним!

ИККИНЧИ МАКТУБ

ОНА

Майсалар йиғлабди субҳи саҳарлар,
Шудринглар кўз ёшдай титраб турарди.
Бедор хаёлимда яна сарҳадлар,
Безовта юрагим бежо урарди.
Соғинчим талпинар сенга, кўёшга,
Кўз нурим офтобга кетар кўшилиб.
Болам, азиз бошинг тегмасин тошга,
Армон келмасин остонага бош уриб.
Хат ёзмадинг ўтди баҳор... ўғлоним!

Ҳижрон – дард... кўксимга қолар миҳланиб,
Хонангга кираман мен чироқ ёқиб.
Расмингга термилиб қолгум суқланиб,
Болам, юртимиз тинч, донолар соҳиб.
Яшаяпмиз бунда биз беҳавотир –
Хаёлим бузади нотинч саволлар.
Ширин уйқумдан ҳам баъзан уйғотур,
Деразангни очиб – ёпган шамоллар,
Чегарамиз тинчми, тинчми, ўғлоним?

ЎФИЛ

Улкан чинор бўлса шу азиз Ватан,
Томирлари уғлингизнинг жонида.
Япроқлари ҳаёт олар меҳридан,
Муҳаббати кезар тоза қонида.
Уни асрагайман юрагим ичра,
Қароғимни айлаб унга посбон.
Ҳар қадамда сизга бир учқун учрар,
Ҳар одимда сизга бир ўт соябон,
Кўрқманг, у кўзларим нури, онажон!

ОНА

Ардоғингда асра юртингни болам,
Нигоҳингга ўра уни тузукроқ,
Сендан мадал кутиб турибди олам,
Бу заминнинг кайфияти бузукроқ.

Сенга кўзларимнинг нурин берайин,
Олгин сочларимнинг тўлқинларини.
Болам, меҳрим бир нур, сени ўрайин,
Сенга тутай дилим ёлқинларини,
Сенга юрагимнинг тўри, болажон!

ЎФИЛ

Менга ишонган эл, халқим ўғлиман,
Мустақил диёрим – иссиқ бағримда.
Мен унинг туғенли, ўтли кўнглиман,
Посбонлик бурч эмас, у тақдиримда.
Мунис келинчақлар нон ёпсин учун,
Болакайлар тўйиб эмсин учун нур,
Севги, ўланли уй бахт топсин учун,
Ўғлингиз постида уйғоқ, бир умр,
Ором ҳамроҳ бўлсин сизга, онажон!

ОНА

Тенгқур дўстларингдан суюнчи сўра,
Йигирмага кирдинг, шунқорим бу кун.
Буванг айтган ўшал удумга кўра,
Сенга юбордим мен каттакон тугун.
Қаро кўзларингдан ўпгим келади,
Гулдек нафасингни қўмсаб энтикдим.
Супра ёйдим, оппоқ ун ҳам эладим,
Келинимга атаб кўйлак ҳам тикдим,
Сени кутар севган қизинг, болажон!

УЧИНЧИ МАКТУБ

ОНА

Совчи бўлдим ўшал қизга болажон,
Дуррачалар бичдим офтоб рангида.
Тинч бўлсин элатлар, куррайи замон,
Ёр-ёрлар айтгим бор, куй жарангида.
Армонларим кетсин куйдай сочилиб,
Чимилдиқлар тортай кўзим нуридан.
Елканга чопонинг ташлаб лочиним,

Соллониб утиргин уйим тўрида.
Ўшал дамга старманми, ўғлоним?
Далаларда яна хирмонлар дуркун,
Оппоқ чодирларга чиққанмиз кўчиб.
Осмонга термилиб толарман ҳар кун,
Нигоҳларим ёнар юлдузлар кўчиб.
Кўзларимнинг нури кетар тўкилиб,
Аргимчоғин учиб юлдуз кўчганда.
Юрак-бағрим қолгандайин сўкилиб,
Тонглар отиб, сайёралар ўчганда –
Чўлпон кўзинг ўпарман мен, ўғлоним!

ЎФИЛ

Онагинам, тилагингиз мул бунча,
Мактуб эмас, улар оромбахш ранглар.
Ҳар сўзингиз келтирди бир гулғунча,
Ҳаёлимда боғларда куй жаранглар.
Сўнгра, гуллар туманларга қоришиб,
Ғойиб бўлар сарҳад, сароблар ичра.
Тонглар отар бўлса кулиб, ёришиб,
Нур қўйнида она диёрим учрар.
Ҳаёл ичра ўтарман мен, онажон!
Узр, она, сўзим узилиб қолди,
Недир ўтди ҳаёлимдан от солиб.
Кимдир пинҳон чегарага йўл солди,
Қалам, қогоз қолди... милтиғим олиб,
Хабар олдим тентираган хатардан.
Еллар экан ўтаётган қувлашиб,
Шамолларга айланди тонг отарда.
Япроқлар дув тўкилдилар қувлашиб,
Ел тинчисин, қутарман мен, онажон!

ОНА

Чегарадан шамол ўтар, эҳтимол,
Ҳушёр бўлгин ўтмасин қуюнлари.
Бундай чоғда мактуб этма ихтиёр,
Қуюнларнинг бор минг хил ўйинлари.
Дилинг машғал, кўз нуриг чароғ бўлсин,

Иродангни ҳамроҳ қилиб бирга ол.
Мен берган ишқ кўлингда яроғ бўлсин,
Кучинг кетса, бағрингни бос, замин бор.
Сен-чун юрак ютарман мен, ўғлоним!

ТЎРТИНЧИ МАКТУБ

ОНА

Кўшни юртнинг осмонида туманми,
Яна қандай булут келди судралиб?
Яна кимлар йўлга солди ёмонни,
Яна кимлар куйгай, бағрин ўт олиб.
Кўк гумбази қарсиллаб кетди бирдан,
Замин титрар бўлди тало-тўплардан,
Илтижолар айлай тун-кун тақдирдан,
Олов чатнамасин яна тўплардан.
Ишончларим бутун қолсин, ўғлоним!

Болам, осойишта бўлсин ҳар кечанг,
Ухласанг ҳам майли тошга қўйиб бош.
Назаримда дунё ўзи оғир жанг,
Тўзгитарлар уни бот-бот ўт қўйиб.
Кўз нурларим сингай қоғоз-қаламга,
Муҳаббатим ингай мактубларимга,
Ҳаяжонлар ичра боқиб оламга,
Тонг улангай бедор ул тунларимга.
Ўтлар олар хаёлимни, ўғлоним!

ЎФИЛ

Бобо юртим бўлсин дориломонда,
Тераверсин тилло-кумушларини.
Далаларда, ёбонларда, чаманда,
Кўрай истиқлолнинг юмушларини.
Кўз нурларим инган азиз даламга,
Муҳаббатим унган, бог, қояларга
Сажда айлай озод юртим, онамга,
Сажда айлай офтобим, сояларга.
Юртим кўзим нури ичра, онажон.

ОНА

Инсонга бир парча ер қабр дерлар,
Киндик қони тушган тупроқ макони.
Лекин озор чекар денгизу, чўллар,
Жунбушларга келса инсон ёмони.
Озор чекар тоғлар, йўллар, ер, чайла.
Озорларда қолар орзу хаёллар.
Азаларга айлангувсидир туйлар,
Марсиялар айтмасин ҳеч аёллар,
Ҳаммасига қиргин сабаб, ўғлоним.

Онанг ўз уйида, ўз тупроғида,
Даласида терлаб меҳнат қилади.
Лекин билар, ернинг қай пучмоғида,
Қай осмонда ёруғ юлдуз қулади.
Ажиб ҳайрат ичра тинглаб ҳар кеча,
Тало-тўпларидан тугайди сабрим,
Болам юртни асра, токи ўлгунча.
Сарҳадларда майли, қолса-да қабринг,
Эл қалбида ўлмассан, билгил ўғлоним!

ЎҒИЛ

Ватан деб жанг қилар, аскар берар жон,
Онанинг оқ сути билан онт ичиб.
Ўн гулидан бири сўлмаган ўғлон,
Тўй кўрмаган бир гул қизил қон кечиб.
Ватан муҳаббати қайноқ кўксида,
Тупроғини асраб, ўзи йиқилар,
Қора булут қошлаб осмон устида,
Бало ёғар, одам тутдай тўкилар.
Бундан аччиқ армон борми, онажон?

Инсонга она юрт – энг азиз макон,
Инсонга парча ер – қабр... тўғри сўз.
Лск, инсон дилида яшаркан виждон,
Бсором куррани кузатаркан кўз.
Биродарлик учун онт ичса йигит,

Ўша онт унинг-чун бўлса бир иймон,
Қабри ўша... Бу на ҳикмату ўғит,
Киндик қони унинг ўша бегумон —
Бурч бу — муқаддас куч эрур, онажон?

Юртлар кўп, тиллар кўп, кўлдир музофот:
Дини ҳам бошқадир, мазҳаби бошқа.
Лскин дил айланиб қолмаса тошга,
Инсон-чун бу олий, олий мукофот.
Тинчлик макон бўлган бу кенг дунёни,
Ажратиб туролмас ҳеч қандай сарҳад.
Аскар ҳам тинчликнинг содиқ ўғлони,
Юрагида унса юртга муҳаббат.
Юрт омон дегани шудир, онажон!

Бир аскар тошларга шундай ёзибди:
«Биродарлик учун қовушган қўллар,
Қабрим устин бежаб турсин, истайман.
Тинчлик дунё кезса, у ўтган йўллар,
Устида бир хасдай ётмоқ истайман.
Дунёда бахиллик эмас, оқиллик,
Тантана қилсин деб курашдик бизлар.
Йўқ бўлсин урушлар! Битсин жоҳиллик,
Дея қасам ичдик ўзбек, тожик, руслар!..»
Дўстликсиз дунё ҳам тордир, онажон!

БЕШИНЧИ МАКТУБ

ОНА

Шукр, болам дўстларинг сонсиз-саноқсиз —
Дунёнинг бағрига кетмиш таралиб.
Кўпи йўқсил, улар кўпи паноҳсиз,
Лекин инсон бари оналардан яралиб:
Орзу, меҳр, умидларга йўғрилган,
Демак, айбдори ёмонлар ҳамон.
Инсон умр шаъмин барвақт сўлдирган,
Юрагида қолиб кетган бир армон —
Тинчлик деган азиз нсъмат ўғлоним!

Дунёни парчалаб чегараларга
Нега энди дўстни дўстдан айришар?
Бахтни, кутни бўлиб заррачаларга,
Нега нурни лойқаларга чайишар?
Аскарнинг тобути сарҳадлар ошди,
Добсан, қолгани йўқ бегона юртда.
Демакки, заҳматлар кўпирди, тошди,
Диллар ёнди ёмонлар ёққан ўтда...
Ёмонликдан қалбинг асра, ўғлоним!

ЎФИЛ

Бўлса эди дўстлик... яна муҳаббат,
На сарҳад бўларди, бегона тупроқ...
Бўлса эди меҳр, мурувват, шафқат —
Иймон-эътиқоду бўлса буюкроқ.
Инсон тиз чўкмасди, бўлмасди хароб.
Чегара дегани оддий бир чизиқ.
Ёмонлик бўлсайди бир йўла сароб,
Одам одамийлик изласа ўзи.
Дунё кезса меҳр, шафқат улашиб,
Ёвузликни йиқиб, бузиб, кўплашиб,
Дунё дориломон эди, онажон.

ОНА

Хайр, болам, бошинг паркуда бўлсин,
Дўстларинг кўпайсин, орзуларим шул.
Душманнинг юраги қўрқувда бўлсин,
Тинчлик ўтганида ўйнатиб дулдул.
Самога омонлик, ерга омонлик,
Тилайман инсофли бўлсин деб одам.
Дунё тинчки, юрт ҳам дориломонлик,
Юрт тинч-ки, қўрқмайин ташлаймиз қадам,
Бу иш тинчлик аскарига қолди, ўғлоним!

МУНДАРИЖА

Сўзбоши ўрнида	5
Гунчага термуддим.....	7
«Дунё дуннинг ўнг қўлида...»	7
Китоблар махзани	8
«Дардли келди...»	10
Кел меҳр, келгил қошимга	10
«Шукроналар айтай...»	11
Наврўзим, орзумнинг	
сруғ юлдузи	12
Юрт соғинчи	12
Тупроқ	13
Оналик	14
«Кўнглимни пора қилдим...»	15
Икки дўст	16
Мавсумлар	18
Баҳор	18
Ёз	19
Куз	19
Қиш	20
Наққош	21
Акс-садоли кардиограмма	21
Дунёда ифорли бир гул бор...	22
«Меҳр йўлида эди...»	23
Тонг – мунавварликдир	24
Йўқлов	26
Юрак	27
Қайларда эдингиз	28
«Ёмонлик, қабоҳат, ўч, кин, разолат»	28
Аёл, борлигинга минг бора шукур	29
Баҳор шамоллари	30
«Кўзларим жуфт юлдуз...»	30
Қишлоқ аёлининг салтанати	31
«Онамни ёд этиб...»	32
Чайла	33
Одамзот	36
«Донишманд борарди...»	36
Ализим, не керак даббаба...	38

Шеърим	40
Таннозларга	40
«Ҳайқириқдан тиграрди минбар...»	42
Қарсақлар	42
Сукунат дунёси	42
«Топдим деб иззату ҳурмат...»	44
Эъозлари қолди...	45
Таскин	46
Дунё, сенинг орингдирман...	47
Умр — бозор	48
Эй дил...	49
Бу ўша, наврўз	50
Бувижоним — кўҳна жаҳоним	51
«Соҳир дунё, яширганинг ошкор улди...»	51
Остона	53
«Ҳали қоямассиз, менимча...»	54
Парвўз	55
Ҳаё	55
Ирмоқ кўшиги	56
Паноҳ тополмасин	56
«Ҳаётнинг осуда дамлари...»	57
Кўнглим	58
Ошиқона	59
«Ҳозир эркин-эмин замон...»	60
«Бири кетди...»	61
Об-ҳаво маълумоти	62
Алаҳсираш	63
«Умр дафтари» даги қайдлардан	65
Тинчлик аскарлари	69
Биринчи мактуб	69
Иккинчи мактуб	71
Учинчи мактуб	72
Тўртинчи мактуб	74
Бешинчи мактуб	76

Эътибор Охунова
ДИЛ МАХЗАНИ ИЧРА
Шеърлар

Мухаррир С. Сирожиддинов
Бадий муҳаррир Ш. Одилов
Мусахҳиҳ М. Усмонова
Техник муҳаррир Е. Толочко
Саҳифаловчи С. Пулитов

18.10.2004 йилда босинга рухсат берилди. Шарҳи б.т. 4,65. Нашр б.т. 3,58.
Бичими 60×84 $\frac{1}{16}$. Алади 500 нусха. 2-2004-буюртма.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигининг
Чўлпон номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи техник ва дастурий
воситалари базасида chop этилди.
Тошкент, 700129, Навоий кучаси, 30-уй.